

Ә.Б. Ақпаева
Л.А. Лебедева
М.Ж. Мыңжасарова
Т.В. Лихобабенко

МАТЕМАТИКА

Умумий билим беридіған мәктепнин
1-синип оқуғучилириға беғишланған дәрислик

Қазақстан Жұмғарийитиниң
Билим вә пән министрлиги тәстікливгән

АЛМАТЫКИТАП БАСПАСЫ

2021

ДӘРИСЛИК БИЛӘН ҚАНДАҚ ИШЛӘШ КЕРӘК

Dərisinə bilən iş

Top Bilən iş

Matematika Kündilik ńayıttı

Dərisi axırıda nemini ugenginini eñicla.

1 Оқуп-үгəнгən материалларни пишикдашقا вə қоллинишқа беғишлиңган тапшурмилар.

2 Логикилиқ ойлашنى, тапқурлуқни тələp қılıdıغان тапшурмилар.

3 Синипдашлириң билən биллə җüп болуп орунладыған тапшурмилар.

4 Топтики балилар билən биллə орунладыған тапшурмилар.

5 Билимиңни күndilik ńayıttı пайдилинишни билишкə үгитидиган тапшурмилар.

6 Мавзуну қandaq өzлəштүрги- ниңни чүшинисən.

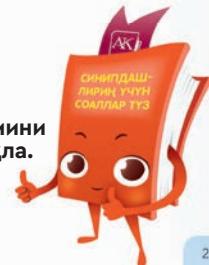
7 6 + 10   10 - 5   3 + 5   20 - 5

8 җüп bilən iş

9 Dərisinə bilən iş

10 Matematika Kündilik ńayıttı

11 Dərisi axırıda nemini ugenginini eñicla.

Дәрис ахирда немини үгәнгининци н ениңла.

Дәрислиktиki мәтинни мұэлдiм оқуйdu.

- видеоматериаллар (муәллим синипта, оқуғучи өйдә ата-аниси билән биллә оқуйду)

Дарисдикта QB-кодни коддиниң бойича көрсөтмидәр

1. Смартфон яки планшеттин камерисини QR-кодка қаритынлар.
  2. Йөнөлдүргүч (ссылка) пәйда болғича күтүнлар.
  3. Көрәлгүк ресурска етушү үчүн «ОК»-ни беcилнлар.

3. Көркөмдөң ресурсында отшүү түр «QR»-ни көсөлгүп.
Әгәр силәрниң қурумиллириңчалар QR-кодни еникуимиса, у чафда QR-кодни оқушықа бегишлиңған һөркәндәк һәкәсиз қошумчының жүктәләрлар. Мәсилән, QR-Code Reader-дин яки Google Play Market вә AppStore-ке кошумындар дүккәндин жүктәләп елишкә болиду.

Нәрмәтлик устазлар вә ата-анилар! Балиниң смартфон яки планшетни дурус пайдилинишини назарәт қилиш үчүн, дәрисликниң QR-коди билән ишлигендә ата-аниниң назарити режими кошулуп түрсун.

«Математика» оқуш-методикилиқ комплексинің тәркивінгө дәрислик, иш дәлтири вә муәллимгә беғишлиңған методикилиқ көрсөтмә кириду. Электронлуқ дәрислик нәшриятниң www.topiq.kz платформасында орналашкан.

Математика. Умумий билим беридиған мәктәпниц 1-синип оқығучиларға бегиш-ланған дәрислик. 2-бөлүм./Ә.Б. Ақпаева, Л.А. Лебедева, М.Ж. Мыңжасарова,

Г.В. Лихоносенко. Алматы

ISBN 978-601-01-4343-2
S. 1. 2021. 150. 1

2-6ӨЛҮМ. - 2021. - 152 6.

2 0., Cyperini.

ӘОЖ 373.167

ISBN 978-601-01-4345-6 (2-бөлүм)
ISBN 978-601-01-4347-2 (шартты)

© Ақпаева Ә. Б., Лебедева Л. А., Мыңжасарова М. Ж.,
Лихобабенко Т. В., мәтини, 2021
© «АЛМАТЫКІТАП БАСПАСЫ» ЖШС, 2021

ҚӘДИРЛИК ОҚУҒУЧИ!

«Математика» дәрислигинин 2-бөлүмини оқушни башлайсән. 1-бөлүмдин көп нәрсиләр үгәндидиң. Садир билән Алийәм оқуш жилиниң иккинчи йеримидиму сениң билән биллә болиду. Улар саңа дәрислик бәтлиридә дурус йол йорук көрситип олтириду.

Биз сениң үчүн оқушниң қызықарлық болушини халаймиз. Билимгә дегән интарин жуқури болсун. «Математика» пәни тәләпчанларға, чоңқур ойлайдығанларға беғишланған. Ңечбир утуқ оңайлық билән йеник кәлмәйду, шуның үчүн еринмәй әмгәк қил.

Дәрислик саңа математика дүниясинин қир-сирлирини ечиp, алған билимиңни дәристила әмәс, бәлки құндилик һаяттыму қоллинини билишкә үгитиду.

Биз, дәрислик муәллиппири, сениң оқушта утуқларға йетишиңгә тиләкдашлық билдүримиз!

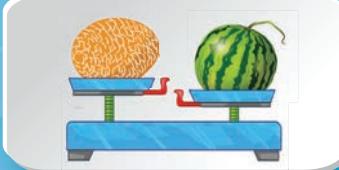
ІІІ ЧАРӘК

СӘЯНӘТ. УРПИ-АДӘТ ВӘ ХӘЛИҚ ЕГИЗ ИЖАДИЙИТИ

һесап

- шәрти
- соали
- йешилиши
- жавави

Бу бөлүмдө:

- ھесаплар билән тонушисән, уларни чиқиришни үгинисән;
- saat бойичә вақитни ениқлашни үгинисән;
- вақит өлчәм бирликлирини: минут, saat, күн, hәптә, ай, жилни ажыратышни үгинисән;
- тәңлиқ, тәңсизлик, тәңлимә дегәнләрниң немә екәнligини билисән;
- санлық, һәриплек ипадиләр түзисән, уларни оқуysән, язисән.

$$12 + 1 > 11 + 1$$

ТӘКРАРЛАШ

Алған билимлириңи қоллинисән.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

1

Сүрәткә қара. Нәччә бала сәяһеткә чиқишиңа жиғилди? Чоңлар нәччә? Төвәндикі язмини чүшәндүр.

$$\begin{array}{r} 5 \\ + \\ 3 \\ \hline \end{array} = 8$$

Қошулғучи

$$\begin{array}{r} 8 \\ - \\ 3 \\ \hline \end{array} = 5$$

Алғучи

Қошундинаң мәнаси Елинғучи

Қошулғучи

Айриминиң мәнаси

Чүшәндүр.

$$5 + 3 = 8$$

$$8 - 3 = 5$$

$$3 + 5 = \square$$

$$8 - \square = \square$$

ӘСТӘ САҚЛА!

Қошуш вә елиш – өз ара әкси әмәлләр.

ТОП БИЛӘН ИШ

2

Бош орунларға керәклик санларни ата. Санларниң өз ара қандақ бағлиниши барлығини чүшәндүр.

$$5 + 2 = 7$$

$$\square - 5 = 2$$

$$5 + 4 = 9$$

$$\square - 5 = 4$$

$$\square + 5 = 7$$

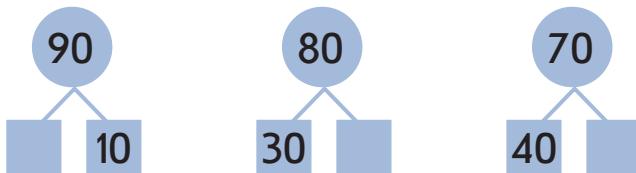
$$\square - 2 = 5$$

$$4 + \square = 9$$

$$\square - 4 = 5$$

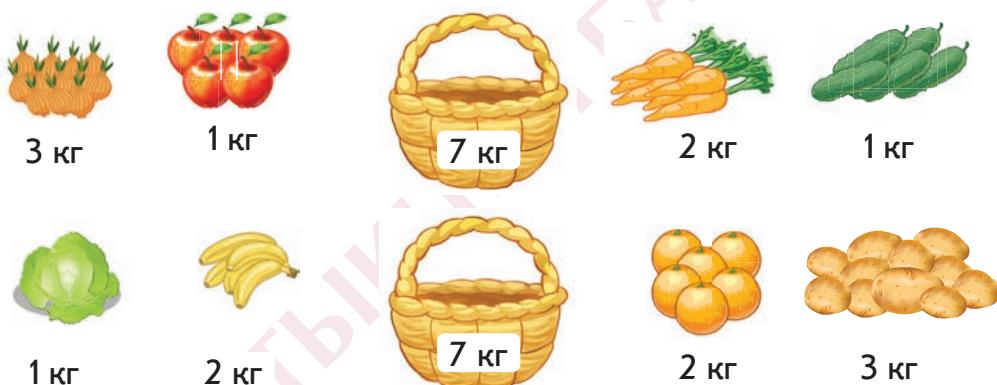
ӨЗ АЛДИҒА ИШ

- 3 Қошуш вә елишқа өз ара бағлинишлиқ мисаллар түз.

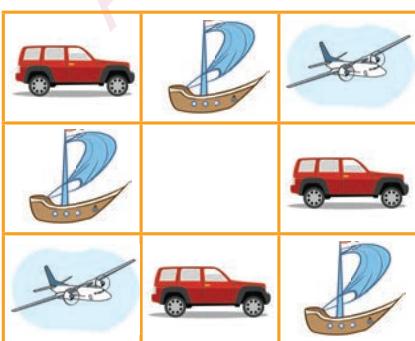
МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҢАЯТТА

- 4 Икки севәткә бөлүп сал. Һәрқайсида 7 килограмм дин болидигандәк орунлаштур.

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

- 5 Қайси нәрсениң, сұрити қойилмиған.

ПИШШИҚДАШ

Қошуш вә елиш әмәллири компонентлирининң арисидики бағлинишни таписән.

1 Сүрәткә қара.

Һәрбір сан немини билдүридиғинини чүшәндүр.

Биринчи поезда **30** вагон.

Иккінчи поезда **20** вагон.

Икки поезда **50** вагон.

$$\begin{array}{rcl} 30 + 20 = & \boxed{\textcolor{green}{50}} \\ 20 + 30 = & \boxed{\textcolor{green}{50}} \\ \boxed{\textcolor{green}{50}} - 20 = & 30 \\ \boxed{\textcolor{green}{50}} - 30 = & 20 \end{array}$$

Несаплашни қандак тәкшүрәйдү?

ӘСТӘ САҚЛА!

$$30 + 20 = 50$$

Қошушни тәкшүрүш үчүн **қошундинин мәнаси**дин қошулғучиларниң бирини алидиған болсаң, у чағда иккінчи қошулғучи чиқиду.

$$50 - 20 = 30$$

$$50 - 30 = 20$$

ӘСТӘ САҚЛА!

$$50 - 20 = 30$$

Елишни тәкшүрүш үчүн:

1-усул. **Айриминин мәнасиға алғучини қошсаң, елинғучи** чиқиду.

$$30 + 20 = 50$$

2-усул. **Елинғучидин айриминин мәнасини алсаң, алғучи** чиқиду.

$$50 - 30 = 20$$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

2

Қошунда билән айрима түз. Уларниң мәнасини тап. Қандақ тәкшүрүшкә болидигинини чүшәндүр.

Қошулғучи	30	10	40
Қошулғучи	20	50	20
Қошундиниң мәнаси			
Елинғучи	100	70	80
Алғучи	80	10	10
Айриминиң мәнаси			

ӨЗ АЛДИГА ИШ

3

Бош орунларға көрәклик санларни ата.

$$\square + 40 = 100 \quad \square + 50 = 80 \quad 90 - \square = 10 \quad \square - 40 = 50$$

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҖАЯТТА

4

Тапшурмини орунла.

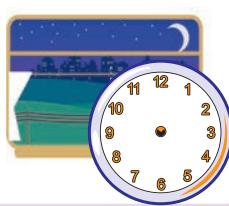
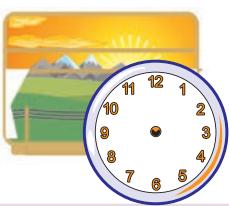
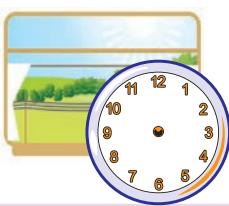
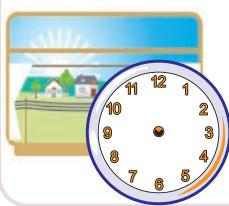
Вагонға момиси, аписи вә нәврети кирди. Улар үч орунға қандақ орунлишиши мүмкін? Һәр түрлүк нұсхиларни көрсөт.

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5

Сәяһәтчиләр поезниң деризисидин әтраптики һәр түрлүк көрүнүшни көрди. Һәрбір һаләттә saat қандақ вақитни көрситиши мүмкін?

ЙЕЦИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

hесап дегендегенниң немә екәнлигини билисөн.

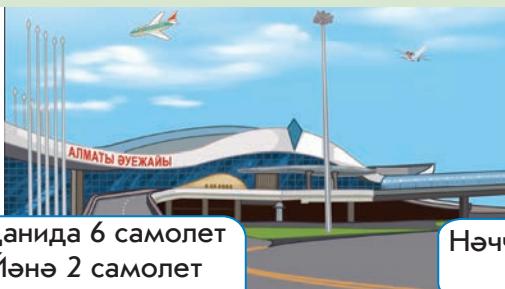

1

Садир билән Алийәм самолет билән сәяхәткә чиқышқа жиғилди. Улар аэропорттыки самолеттарни көрүп, уларни санашқа киришти.

Учуш мәйданида 6 самолет туриду. Йәнә 2 самолет келип қонди.

Нәччә самолет болди?

hесапнинң шәрти

Учуш мәйданида

болған.

 келип қонди.

hесапнинң соали

→ Нәччә самолет болди?

hесапнинң йешилиши

→ $6 + 2 = 8$ (с.)

hесапнин жағави

→ 8 самолет болди.

Болған - с.

Қонди - с.

Болды - ? с.

+ = (с.)

Жағави: самолет

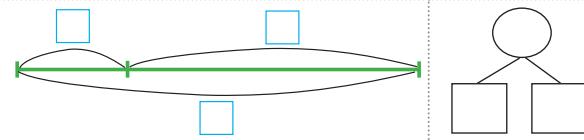
ӘСТӘ САҚЛА!

Һесапниң берилишини қисқычә йөзишкә яки сизмисини селишкә болиду.

Қисқычә йөзилиши

$$\begin{array}{l} \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - \boxed{} \end{array} \quad ?$$

Сизма

ЖҮП БИЛӘН ИШ

2

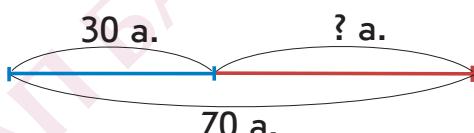
Һесапни оқи. Һесапниң қисқычә йөзилиши билән сизмисини чүшәндүр.

Самолетта 70 адәм болди. Самолеттин 30 адәм чиқти. Нәччә адәм қалди?

Болди – 70 а.

Чиқти – 30 а.

Қалди – ? а.

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

3

Қисқычә йөзилиши бойичә һесаплар түз. Уларни йәш.

a) Болди – 100 б.

Сетилди – 70 б.

Қалди – ? б.

ә) Олтарді – 70 а.

Кәлди – 20 а.

Болди – ? а.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЙТТА

4

Нәччә saat өтти?

пишшиқдаш

hесаплар чиқирисән.

1

hесапни оқи. Шәртини, сизмисини селиш үчүн қандақ мәлumatлар керәк?

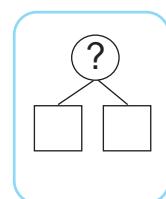
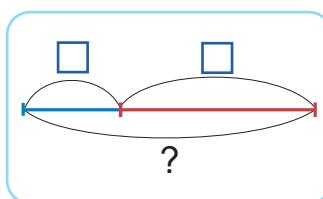
Самолетта балилар «шәһәрләр» оюнини ойниди. Алийәм 10 шәһәрниң, Садир 20 шәһәрниң намини атиди. Иккиси бирликтә нәччә шәһәрниң намини атиди?

hесапнин қисқичә берилишини яз яки сизминин бирини толтур.

Алийәм - ил.
Садир - ил.

? ил.

Берилгән санларниң ицидин hәрқандай икки санни таллап, hесап түз. Уни чиқар.

20

30

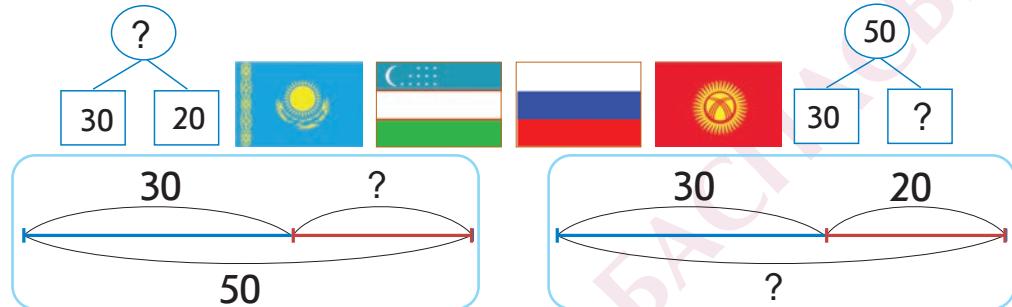
40

50

ӨЗ АЛДИГА ИШ

2 Һесапни чиқар. Һесапқа мувавиқ сизмини талла.

Энциклопедиядә 50 әлниң байриғи берилгән. Садир 30 әлниң байриғини әстә сақлиди. У йәнә нәччә әлниң байриғини әстә сақлиши керәк? Сән қандақ әлләрниң байриғини билисән?

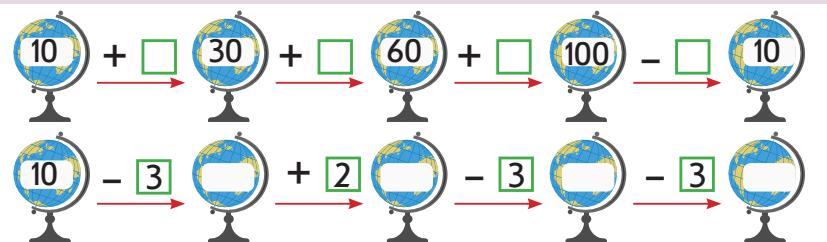
МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҢАЙТТА

3 Бортпроводниклар йолувчиларға услугүк әкәлди. Һәрқайси нәччә литр услугүк әкәлди? Селиштур.

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4 Бош чақмақ билән глобуслардикি санларни ата.

ПИШШИҚДАШ

Ңесап чиқирисән.

1

Ңесап түзүп, уни чиқар.

Мундақ башла: Турақта 10 велосипед болди.
Балилар сәйлә қилиш үчүн велосипедни елип кетти.

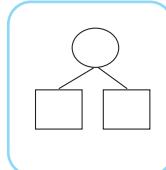
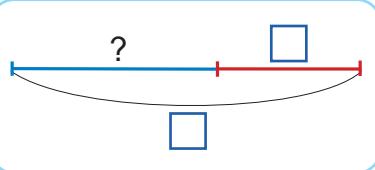
Болди - 6

Емдең кетти - 6

Қалды - ? 6

$$\boxed{} - \boxed{} = \boxed{} (6)$$

Жағави: велосипед.

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

2 Несапларни чиқар.

- а) Балилар тән тәрбийә дәрисинин мүәллими билән биллә велосипед билән сәяһәткә чиқти. Уларниң арисида 5 қыз вә 4 оғул бар. Барлығи нәччә бала сәяһәткә чиқти?
- ә) Сәяһәткә 9 бала чиқти. 6 бала бәлгүләнгән жайға йетип барди. Йолда йәнә қанчә бала бар?

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3 Несапла. Достуңдин тәкшүрүшини сора.

$60 + 30$

$70 + 20$

$60 - 40$

$100 - 10$

$60 + 20$

$80 + 10$

$70 - 20$

$100 - 40$

$40 - 20$

$40 + 20$

$50 + 30$

$100 - 100$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4 «Сехирлик» санларни тап.

$\text{blue bike} + \text{blue bike} + \text{blue bike} = 90$

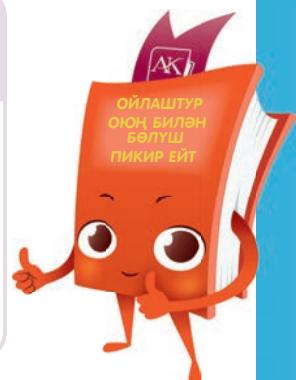
$\text{orange road bike} = ?$

$\text{blue bike} + \text{orange road bike} = 50$

$\text{blue bike} = ?$

$\text{orange road bike} + \text{orange kick scooter} + \text{orange road bike} = 80$

$\text{orange kick scooter} = ?$

Әкси һесаплар

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

һесапқа тәһлил ясашни,
чиқиришни үгинисөн.

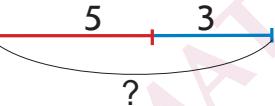
1 һесапни түзүп, уни чиқар.

Балилар орманға могу теришкә кәлди. Улар аққулақ билән мәңдәшмә тапти.

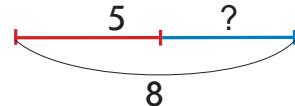
һесапларниң қандақ айримчилігі бар? Немини байқидин?

а

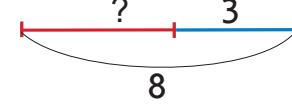
Аққулақ – 5 д.
Мәңдәшмә – 3 д.
 $5 + 3 = 8$ (данә)
Жавави: 8 данә
МОГУ.

ә

Аққулақ – 5 д.
Мәңдәшмә – ? д.
 $8 - 5 = 3$ (данә)
Жавави: 3 данә
мәңдәшмә.

б

Аққулақ – ? д.
Мәңдәшмә – 3 д.
 $8 - 3 = 5$ (данә)
Жавави: 5 данә
акқулақ.

ӘСТӘ САҚЛА!

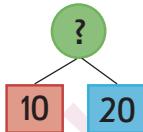
Мундақ һесаплар әкси һесаплар (өз ара әкси һесаплар) дәп атилиду.

һесапниң шәртидикі бәлгүлүк миқдар тегиши керек миқдарға айлинидиған һесапни берилгөн һесапқа әкси һесап дәп атайду.

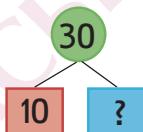
ЖҮП БИЛӘН ИШ

2 Несапларни чиқар. Уларни селиштур.

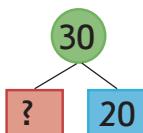
а) Алийәм 10 могу, Садир 20 могу тәрди.
Иккиси биллә нәччә могу тәрди?

ә) Алийәм билән Садир иккиси 30 могу тәрди. Алийәм 10 могу тәрди. Садир нәччә могу тәрди?

б) Алийәм билән Садир иккиси 30 могу тәрди. Садир 20 могу тәрди. Алийәм нәччә могу тәрди?

ӘЗ АЛДИҒА ИШ

3 Несапла

$$\begin{array}{ll} 30 + 20 & 100 - 60 \\ 70 - 40 & 80 - 40 \\ 60 - 30 & 90 - 70 \\ 10 + 80 & 30 + 40 \end{array}$$

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҢАЯТТА

4 «Математикилық мусабиқә».

$$5 \rightarrow +2 \rightarrow \bigcirc \rightarrow -4 \rightarrow \bigcirc \rightarrow -2 \rightarrow \bigcirc \rightarrow +3 \rightarrow \bigcirc$$

$$9 \rightarrow -3 \rightarrow \bigcirc \rightarrow +4 \rightarrow \bigcirc \rightarrow -2 \rightarrow \bigcirc \rightarrow -3 \rightarrow \bigcirc$$

пишшиқдаш

һесаплар чиқирисән.

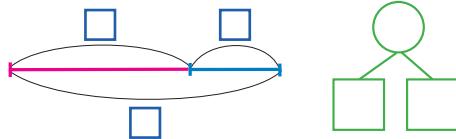
1

Бурунқи заманда адәмләр сода ясаш үчүн йолға төгиләр билән чиққан. Уни «карван» дәп атиған.

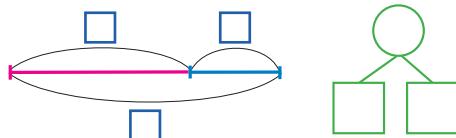
һесаплар түз. Сизмисини сал. Уни чиқар.

(а) 1-карванда – 20 т.
2-карванда – 10 т. } ? т.

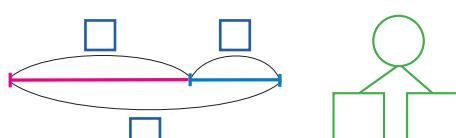

Әкси һесаплар түз вә чиқар.

(ә) 1-карванда – ? т.
2-карванда – 10 т. } 30 т.

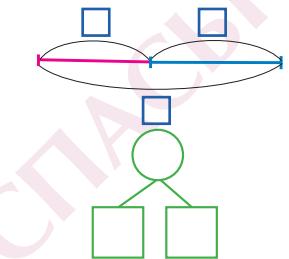
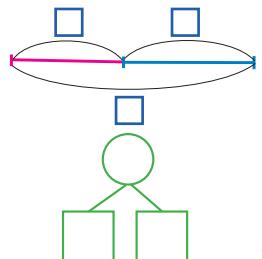
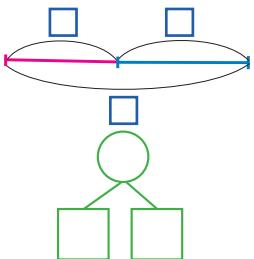
(б) 1-карванда – 20 т.
2-карванда – ? т. } 30 т.

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

2 Һесапни чиқар. Экси (өз ара әкси) һесаплар түз. Уларниң бирини чиқар.

Бир төгигә 50 кг, иккінчисигә 40 кг жүк артилған.
Икки төгигә барлығы нәччә килограмм жүк артилди?

ЖҰП БИЛӘН ИШ

3 Сұрәт бойичә һесап түзүш.

$$\square + \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4 «Сехирлиқ» санларни тап.

$$\text{Camel} + \text{Camel} + \text{Camel} = 90$$

$$\text{Horse} + \text{Horse} + \text{Horse} = 30$$

$$\text{Camel} + \text{Cow} + \text{Cow} = 50$$

$$\text{Horseshoe} + \text{Horseshoe} + \text{Horse} = 20$$

$$\text{Camel} = ? \quad \text{Cow} = ?$$

$$\text{Horse} = ? \quad \text{Horseshoe} = ?$$

пишиқдаш

һесаплар чиқирисән.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

1

Балилар өз елигә сәяһәткә чиқыш алдида Қазақстан шәһәрлири тоғрилық көпирәк билишни дурус көрди.

Нур-Султан

Алмұта

Ақтав

Ақтөбә

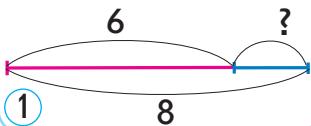
һесапларни чиқар. Уларни селиштур. һәрбір һесап қа унин қисқиң үйеziлиши билән сизмисини талла.

а) Садирға Қазақстаннан 8 шәһиринин намлирини ядлап елиш тапшурулди. У 6 шәһәрнин намлирини ядлавалди. Нәччиси қалди?

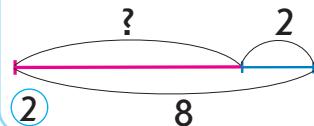
ә) Садирға Қазақстан шәһәрлиринин намлирини ядлап елиш тапшурулди. У 6 шәһәрнин намлирини ядлавалди. 2 шәһәрнин намлири қалды. Униңға барлығы нәчкә шәһәрнин намлирини ядлаш тапшурулған?

б) Садирға Қазақстаннан 8 шәһиринин намлирини ядқа елиш тапшурулди. Эгер у техи 2 шәһәрнин намлирини ядлаш көрәк болса, у чағда у нәччисини ядлап алған?

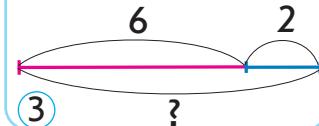
Тапшурулди – 8 н.
Ядлап алди – 6 н.
Қалды – ? н.

Тапшурулди – 8 н.
Ядлап алди – ? н.
Қалды – 2 н.

Тапшурулди – ? н.
Ядлап алди – 6 н.
Қалды – 2 н.

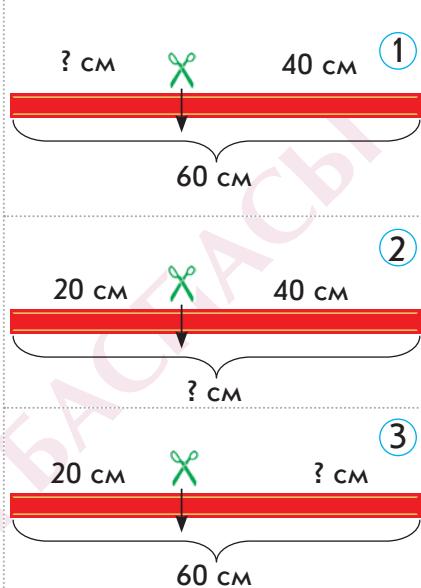
ӨЗ АЛДИҒА ИШ

2 Несапларни оқи. Һәрбир несапниң сизмисини тап. Несапларниң йешилишини яз.

а) Узунлуғи 60 см лентидин бир нәччә сантиметр қийип елинди. Униңда йәнә 20 см лента қалди. Нәччә сантиметр лента қийип елинди

ә) Лентидин 40 см қийип елинди. Униңда йәнә 20 см лента қалди. Лентиниң узунлуғи қандақ болған?

б) Узунлуғи 60 см лентидин 40 сантиметр қийип елинди. Нәччә сантиметр лента қалди?

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3 Қошунда вә айрима яз. Уларниң мәнасини тап. Қандақ тәкшүрүш керәк екәнлигини чүшәндүр.

Қошулғучи	40	20
Қошулғучи	30	80
Қошундиниң мәнаси		
Елинғучи	90	60
Алғучи	30	50
Айриминиң мәнаси		

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4 Карточкилардин сан таллап ал. Қошуш билән елишқа мисаллар түз.

2

3

4

5

6

7

8

hесап чиқириш

пишикдаш

hесаплар чиқирисөн.

1 hесапни чиқар.

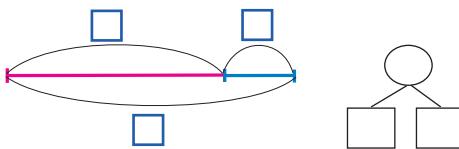
Бийилқи жили Нур-Султанда 5 мектеп, вилайётләрдә 3 мектеп селинди. Барлығи нәччә мектеп селинди? Экси hесаплар түз.

hесапнин берилішини қысқычә яз.

$$\begin{array}{r} \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - \boxed{} \end{array} \quad \} ?$$

Сизмиларниң бирини толтур.

жұп билән иш

2 Әмәлләрниң бәлгүсиз компонентлирини ата вә яз. Достуңдин тәкшүрүшини сора.

$$6 + \boxed{} = 9$$

$$10 - \boxed{} = 9$$

$$\boxed{} \boxed{} - 6 = 4$$

$$\boxed{} + 5 = 10$$

$$\boxed{} \boxed{} + 20 = 80$$

$$90 - \boxed{} \boxed{} = 10$$

$$8 + \boxed{} = 9$$

$$80 - \boxed{} \boxed{} = 30$$

$$\boxed{} \boxed{} - 10 = 80$$

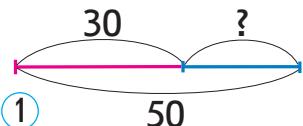
ӨЗ АЛДИҒА ИШ

3 Несапқа мувалиқ қисқычә йезилиши билән сизмисини талла. Уни чиқар.

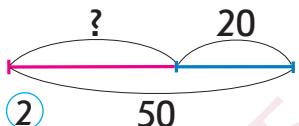
Шәһәрдә 50 гүлзарлиқ бар.
30 гүлзарлиқ **суғирилди**. Суғирилмиған нәччә гүлзарлиқ қалди?

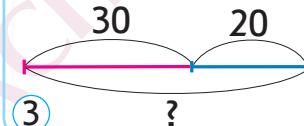
Болди – 50 г.
Суғирилди – 30 г.
Қалди – ? г.

Болди – 50 г.
Суғирилди – ? г.
Қалди – 20 г.

Болди – ? г.
Суғирилди – 30 г.
Қалди – 20 г.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҢАЙТТА

4 Сәяхәттің кәлгән балилар фотосүрәтләр үчүн рамка тәйярлімақчи болди. Бир рамкиға нәччә сантиметр таҳтай керәк болиду?

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5 Өйләрдә , , туриду.

билән йоған дөрзиси бар өйләрдә, билән – егиз чедири бар өйләрдә туриду. Һәрбир фигура қандақ өйдә туриду?

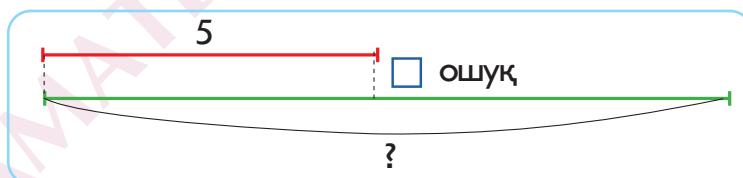
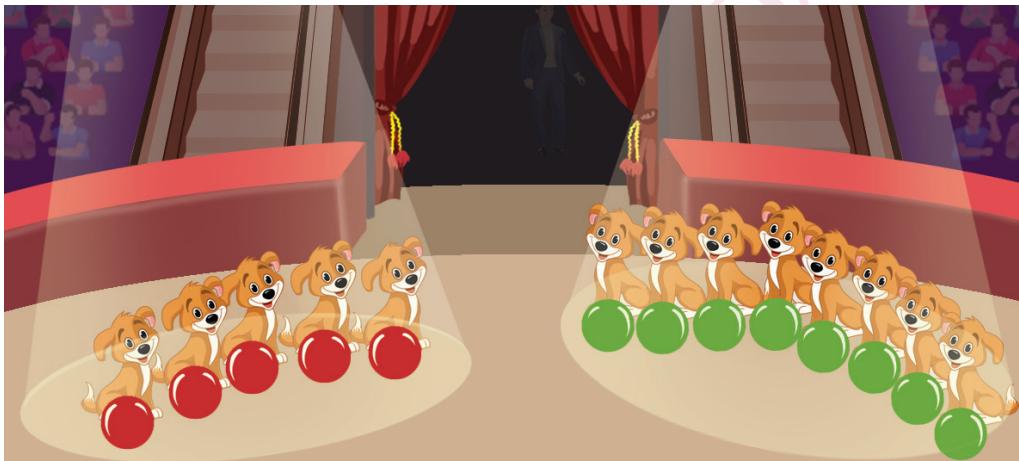
ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

ңесаплар чиқирисән.

ҢЕСАП
ЧИҚИРИШ

1 ңесапни чықар.

Цирк аренисида үгитилгән иштлар һүнәр көрсәтти. Уларда 5 қызыл поңзәк, униндін 3и ошук յешил поңзәк болди. Үгитилгән иштларда йешил поңзәк нәччә?

Қызыл поңзәк - □ дана

Ҙешил поңзәк - ?, □ ошук

ЖҮП БИЛӘН ИШ

2 Һесапларни чиқар.

- а) Рәссам 7 тюльпан билән униндин 2си ошук қәләмпир гүлиниң сүритини салди. Рәссам нәччә қәләмпир гүлиниң сүритини салди?
- ә) Рәссам 9 қәләмпир гүлиниң вә униндин 2си кам тюльпаннин сүритини салди. Рәссам нәччә тюльпаннин сүритини салди?

М.-□ дана

К.-? дана, □ ошук,

К.-□ дана

М.-? дана, □ кам

ӨЗ АЛДИГА ИШ

3 Һесапниң берилишини толуктур. Берилишини қисқычә яз. Һайванатлар бегида 3 чоң маймун вә улардин 2си ... кичик маймун бар. Һайванатлар бегида қанчә кичик маймун бар?

□ - □

□ - ?, 2 ...

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

4 Лентинин үзүнлүгини өлчә. Рәңлири бирдәк лентилар жүпини селиштур. Селиштуруш нәтижиси ни яз.

пишикдаш

һесаплар чиқирисін.

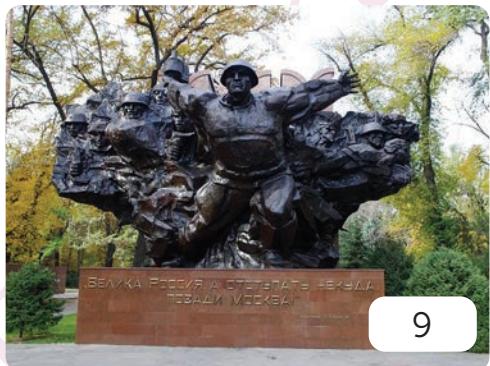

1

Сүрәтләргө қара. Әгәр мисалларни дұрус чиқарсаң, истираһәт бағлириниң намлирини билисән.

10

9

28 гвардиячи-панфиловчилар
истираһәт беги
 $10 - 7 + 4 + 2$

Қазақстан Жүмһурийитиниң
дәсләпки Президенти
истираһәт беги
 $6 + 3 - 4 + 5$

2

һесапни чиқар.

Истираһәт бегиға олтарғу-
зуш үчүн 15 ящик қызыл,
үниңдин 5 ящик кам сериқ
гүл әкәлди. Нәччә ящик
сериқ гүл әкәлди?

-

- ?, кам

Қисқычә йезилиши бойичә әкси һесап түз.

-

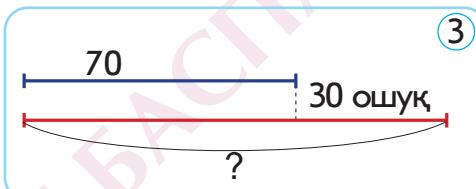
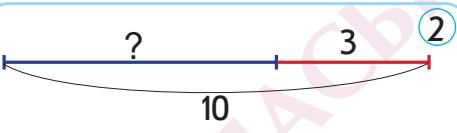
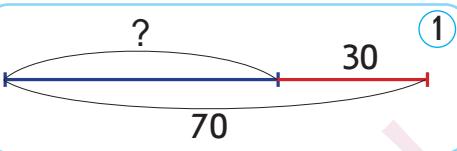
- ?, ошук

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

3 Несапларға сизма талла. Уларни чиқар.

а) Истираһәт беғида концерт боливатиду. Уссулчилар 10 уссул ойниши керәк. Улар 3 уссул ойниди. Йәнә нәччә уссул қалди?

ә) Концертқа бир мәктәптин 70 бала, иккінчи мәктәптин бириңчигे қариғанда 30 бала ошук кәлди. Иккінчи мектәптин нәччә бала кәлди?

ЖҮП БИЛӘН ИШ

4 Селиштур.

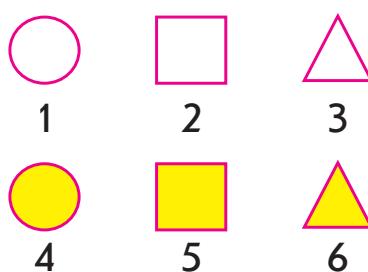
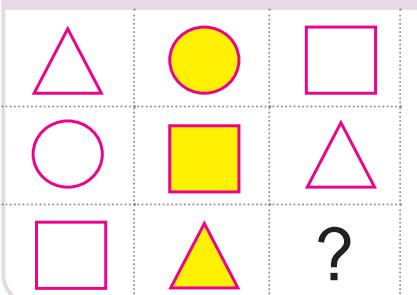
$$6 \text{ дм} - 4 \text{ дм} * 5 \text{ дм} - 2 \text{ дм}$$

$$30 \text{ ам} * 100 \text{ ам} - 40 \text{ ам}$$

$$30 \text{ ам} + 10 \text{ ам} * 40 \text{ ам} - 20 \text{ ам}$$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5 Бош чақмаққа қайси фигуруни қоюш керәк?

Әкси һесаплар

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ
һесаплар чиқирисән.

1 Тапшурмини орунла.

Чемоданлар билән қолхалтиларни сана.

Қолхалтиға қариғанда чемоданнин,
нәччиси кам?

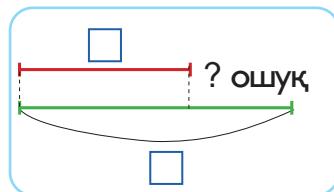
һесап түзүп, уни чиқар.

һесапни мундақ йезишқа болиду:

Қолхалта – 8 данә

Чемодан – 5 данә

? ошуқ

әстә САҚЛА!

Бир санның иккінчи сандың нәччиси ошуқ, яки нәччиси кам екәнлигини билиш үчүн, чоң сандың кичик санни елиш керәк.

Ж.	–	<input type="text"/> данә	?	<input type="text"/> ?	данә ошук,
Ү.	–	<input type="text"/> данә	?	<input type="text"/> ?	данә ошук,

ТОП БИЛӘН ИШ

2 Несапларни қисқычә йөзилиши билән мувалиқлаштур.

- a) Күтүш залида 7 қолхалта билән 5 чемодан туриду.
Чемоданға қариғанда қолхалтının нәччиси ошук?
- ә) Күтүш залида 7 қолхалта билән униңдин 2си кам чемодан туриду. Нәччә чемодан туриду?
- б) Күтүш залида 5 чемодан билән униңдин 2си ошук қолхалта туриду. Нәччә қолхалта туриду?

1

[ ] - [ ]
[ ] - ?, [ ] кам

2

[ ] - [ ]
[ ] - ?, [ ] ошук

3

[ ] - [ ]
[ ] - [ ] ? ...

Булар – әкси (өзара әкси) несаплар.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

3 Нәрбір аилиниң жүкүнинң үмумий массисини несапла. Селиштур.

ЖҮП БИЛӘН ИШ

4 Несапла. Тәкшүр.

70 - 30	70 - 70
90 - 20	90 - 30
10 + 80	70 + 20

60 + 10	80 + 20
80 - 80	50 + 50
80 - 20	40 + 40

пишшиқдаш

Ңесаплар чиқирисән.

өз алдига иш

1

Садир ата-аниси билән биллә сәяһәткә чиқти. Улар өзлири билән биллә шу әтрапниң планини вә өлчәшкә беғишланған қуралларни алди.

Машина билән жүридиған йолларни улар планға кесиндиләр билән бәлгүлиди. Қек вә қызыл кесинди-ләрниң үзүнлүқлирини тап.
Қысқычә йезилиши бойичә Ңесаплар тұз.

$$\begin{array}{l} \text{Қызыл} - \boxed{} \\ \text{Қек} - \boxed{} \end{array} \left. \right\} ?$$

$$\begin{array}{l} \text{Қызыл} - ? \\ \text{Қек} - \boxed{} \end{array} \left. \right\} \boxed{}$$

$$\begin{array}{l} \text{Қызыл} - \boxed{} \\ \text{Қек} - ? \end{array} \left. \right\} \boxed{}$$

ТОП БИЛӘН ИШ

2

Һесапларни оқуп, уларни селиштур. Һесапларға қисқиңә йезилишини талла. Уларниң бирини йезип, чиқар.

- Дадам узунлуғи 2 дм көк кесиндә, униндін 1 дм ошуқ қызил кесиндә сизди. Қызил кесиндиниң узунлуғи қанчә?
- Дадам узунлуғи 3 дм қызил кесиндә, униндін 1 дм кам көк кесиндә сизди. Көк кесиндиниң узунлуғи қанчә?
- Дадам узунлуғи 2 дм көк кесиндә, 5 дм қызил кесиндә сизди. Көк кесиндингә қариганда қызил кесиндә нәччә сантиметрға ошуқ?

$$\begin{array}{l} \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - \boxed{} \end{array} \quad ? \text{ узун}$$

$$\begin{array}{l} \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - ?, \boxed{} \end{array} \quad ? \text{ қисқа}$$

$$\begin{array}{l} \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - ?, \boxed{} \end{array} \quad ? \text{ узун}$$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3

Бош орунға әмәлләр бәлгүсими яз. Қандақ тапқанлиғиниңи чүшәндүр.

$$4 \text{ см } \boxed{} 1 \text{ см} = 5 \text{ см}$$

$$3 \text{ дм } \boxed{} 1 \text{ дм} = 2 \text{ дм}$$

$$1 \text{ см } \boxed{} 2 \text{ см} = 3 \text{ см}$$

$$9 \text{ дм } \boxed{} 1 \text{ дм} = 8 \text{ дм}$$

$$40 \text{ см } \boxed{} 10 \text{ см} = 50 \text{ см}$$

$$40 \text{ см } \boxed{} 10 \text{ см} = 30 \text{ см}$$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4

Һесапни чиқар.

Машина бир saat йолға 10 л бензин сәрип қилиду. Бензин мошундақ мөлчәрдә сәрип қилинидиған болса, икки (үч, төрт) saatқа нәччә литр бензин керәк?

пишиқдаш

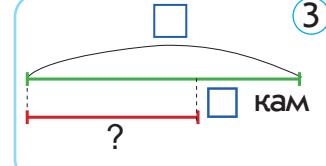
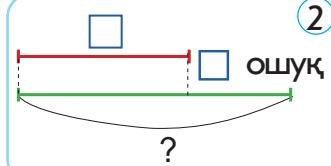
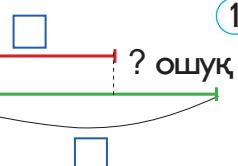
һесаплар чиқирисән.

1

Һәрбір һесапқа мувапиқ сизмини талла.
Уларниң бирини чиқар.

- Бириңчи қатарда 7 тәһийә бар, иккінчисидә униндін 3 тәһийә ошуқ. Иккінчи қатарда нәччә тәһийә бар?
- Бириңчи үстәлдә 6 чинә, иккінчисидә 8 чинә туриду. Иккінчи үстәлдіки чининиң нәччиси ошуқ?
- Момам чүшәккә 40 серік нәқиши, униндін 20си кам қызил нәқиши тикти. У нәччә қызил нәқиши тикти?

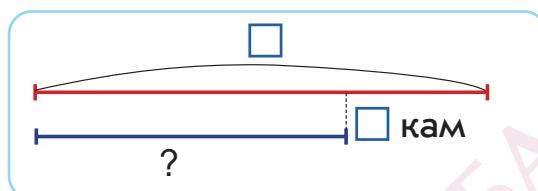

ӘЗ АЛДИҒА ИШ

2

Һесапларни оқи. Сизмиға мұвапиқ келидиган һесапни таллап, уни чиқар. Әкси һесап түзүп яз вә чиқар.

- Яйлақта 5 йоған вә 3 кичик кигиз өй тикилди. Барлығи нәччә кигиз өй тикилди?
- Яйлақта 5 йоған, униндей 2си кам кичик кигиз өй тикилди. Нәччә кичик кигиз өй тикилди?

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3

Барлық сизиқ түрлери ата. Кесиндинин үзүнлүгини өлчә.

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4

Қачини толтуруш үчүн, һәрқайсиға нәччә литр сүт қуюш керәк. Өзәңму мисал ойлаштуруп, достуңдин йөшилишини сора.

пишиқдаш

hесаплар чиқирисән.

1

Соал қоюп, hесапни чиқар.

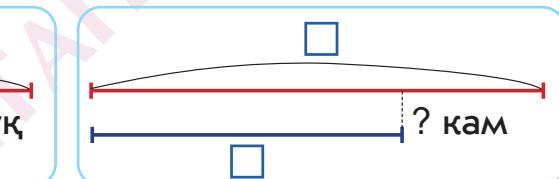
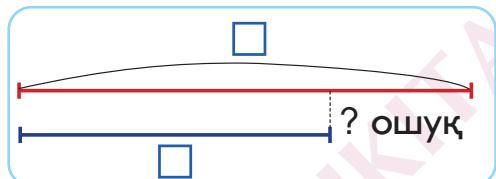
Кәпининң массиси 10 килограмм, матрасниң массиси 3 килограмм.

10 кг

3 кг

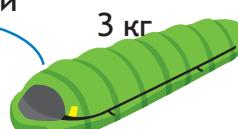
топ билән иш

2

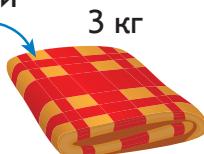
Сүрәт бойичә hесаплар түз. Уларниң бирини чиқар. Экси hесаплар түз.

салди

алди

алди

салди

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3

Достуң билән «Мән сәяһеткә немә елип чиқмән?» оюнини уюштур. 10 килограмдин ошук нәрсә алмаслық керәк. Тез һесаплап, нәтижиси-ни тәкшүр. Нәрсиләрни, уларниң массисини ата.

4

Һесапла.

$$100 - 30 - 70 \\ 90 - 20 + 30 \\ 80 + 10 + 10$$

$$100 - 50 + 40 \\ 60 + 10 + 20 \\ 80 - 80 + 50$$

5

Қейиқ 100 кг салмақни көтириду.
Униңға кимләр олтирайлады?

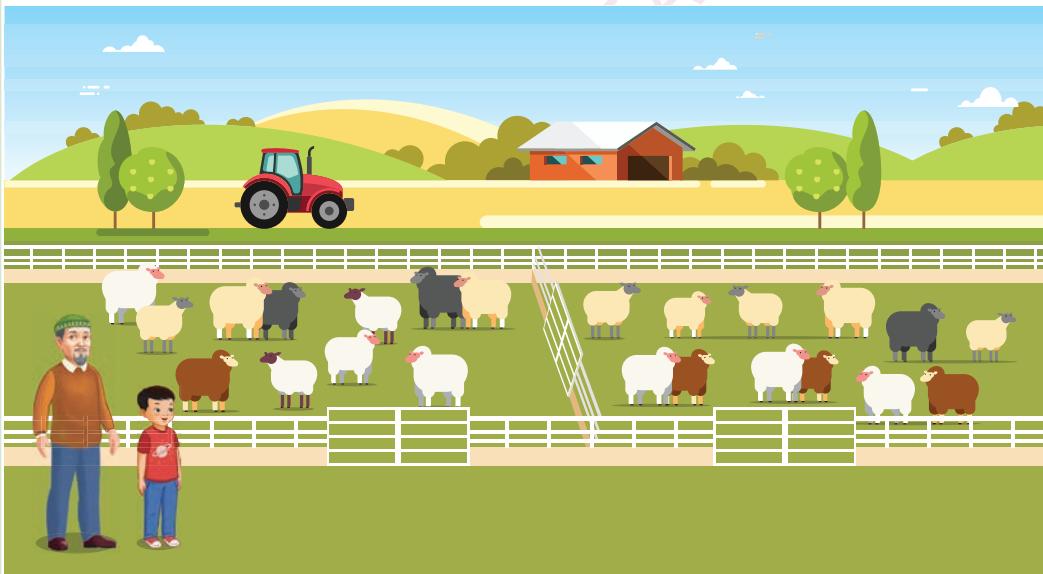
пишиқдаш

ңесаплар чиқирисән.

1

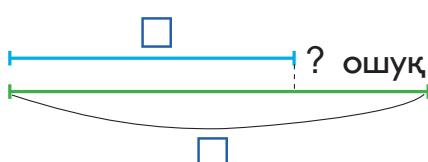
ңесапларниң қисқиңе йезилиши билән сизмисини талла. Уларни чиқар.

- а) Биринчи қорада 20 қой, иккинчисидә 50 қой бар. Иккінчи қорада биринчигә қарығанда нәччә қой ошук?
- ә) Бовамниң 70 қойи бар. Унин 20си биринчи қорада, қалғини иккінчи қорада. Иккінчи қорада нәччә қой бар?

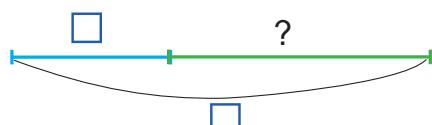

$$\boxed{} - \boxed{} \rightarrow ? \text{ ошук}$$

$$\boxed{} - \boxed{} \leftarrow ? \text{ ошук}$$

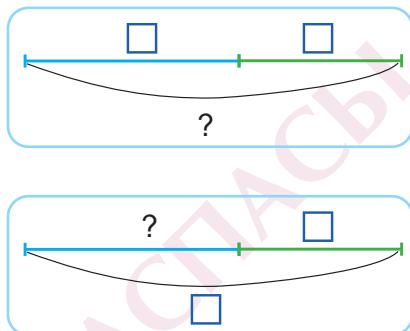
$$\boxed{} - \boxed{} \quad \boxed{} \\ \boxed{} - ? \quad \boxed{}$$

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

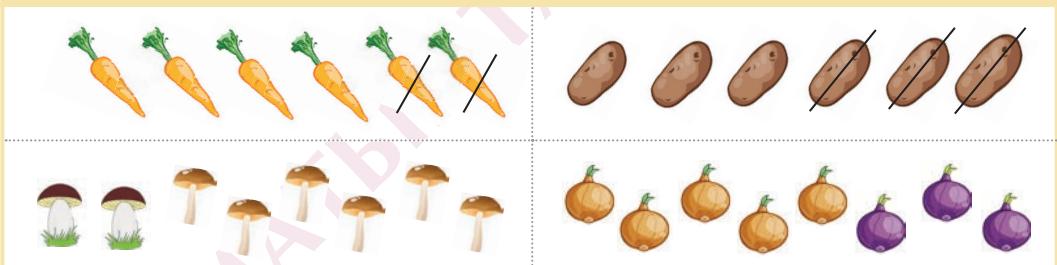
2

Сүрәткә қара. Тоху катектә нәччә тоху бар? Талада нәччә тоху жүриду? Сизма бойичә һесап түзүп, уни чиқар.

3

Һәрбир сүрәткә мувалиқ санларниң қошундиси-ни яки айримисини талла. һесапла.

$6 - 3$

$5 + 3$

$6 - 2$

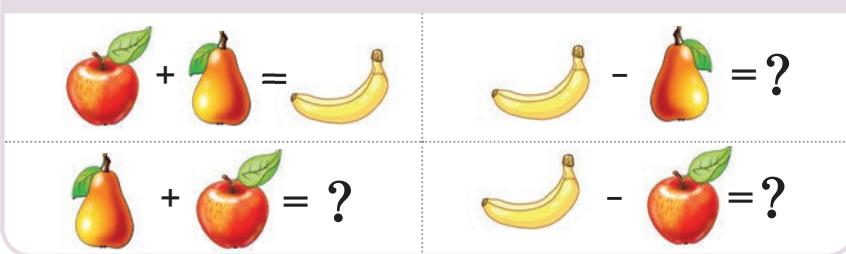
$5 - 2$

$2 + 6$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4

«Сөхирлиқ» санлар.

пишиқдаш

Һесаплар чиқирисән.

1 Һесапларни қисқичә йезилиши билән мувавиқлаштур. Уларни чиқар.

а) Норуз мәйримидә күрәштин мусабиқә өтти. Бир йезидин 10 адәм, иккинчи йезидин униндин 3 адәм кам кәлди. Иккинчи йезидин нәччә адәм кәлди?

ә) Алтәбақан тәпишкә 6 оғул вә 4 қыз кәлди. Қизларға қариғанда оғулларниң нәччиси ошуқ?

$$\begin{array}{l} \text{1} \\ \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - \boxed{} \end{array} \Big\} ?$$

$$\begin{array}{l} \text{3} \\ \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - \boxed{} \end{array} \curvearrowright ? \dots$$

$$\begin{array}{l} \text{2} \\ \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - ?, \boxed{} \text{ ошуқ} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{4} \\ \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - ?, \boxed{} \text{ кам} \end{array}$$

ӨЗ АЛДИГА ИШ

2 Һесапни чиқар.

Момам меһманларға беғишлип дәстихан яиди. Алийәм дәстиханға 8 тәхсә, 6 чинә қойди. Чининиң сани тәхсигә қариғанда нәччиси кам?

Әкси һесап түзүп, уни чиқар.

МАТЕМАТИКА КУНДИЛИК ҚАЯТТА

3 Селиштур.

50

30

20

10

$\square < \square$ $\square > \square$

ТОП БИЛӘН ИШ

4 Несапла.

$100 - 80$

$70 + 20$

$10 + 80$

$80 + 10$

$90 - 30$

$90 - 70$

$60 - 40$

$60 - 50$

$60 + 20$

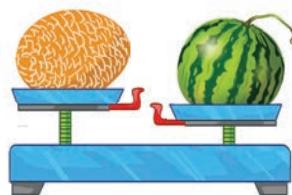
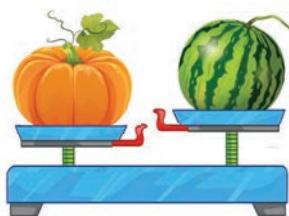
$30 + 30$

$70 - 40$

$90 - 50$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5 Қайсиси еғир?

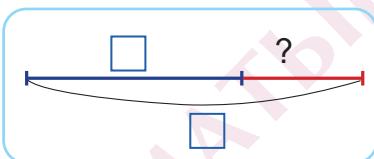
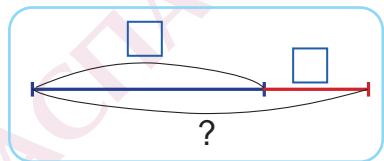

ХУЛАСИЛӘШ

Сүрәт бойичә ңесап түзисән.

1

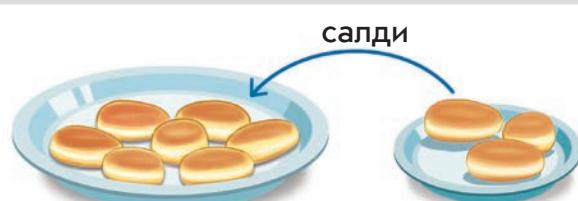
Сүрәтләр вә сизмилар бойичә ңесаплар қураштур. Уларни чиқар.

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

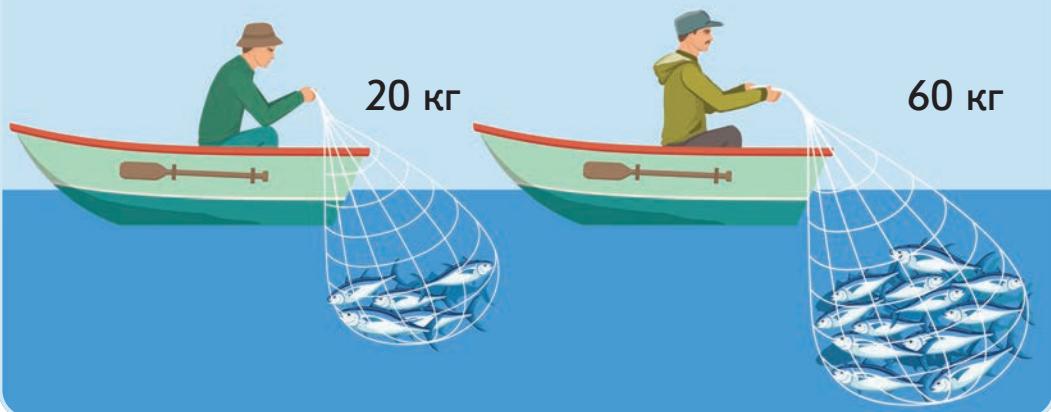
2

Сүрәт бойичә ңесаплар түзүп, уни чиқар.

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3 Сүрәт бойичә һесаплар түз.

ТОП БИЛӘН ИШ

4 һесапла. Достуңни тәкшүр.

$60 - 20$

$90 - 10$

$80 - 10$

$20 + 60$

$10 + 90$

$50 - 30$

$10 + 80$

$30 + 50$

$40 + 50$

$70 - 30$

$20 + 80$

$10 + 70$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5 Сүрәт бойичә селиштуруш.

<

>

Жил мәзгиллири, айлар, hәптә күнлири

ЖИЛ МӘЗГИЛЛИРИ
АЙ, HӘПТӘ.
HӘПТӘ КҮНЛИРИ

ЙЕНИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Жил мәзгиллири, айлар, hәптә
күнлириниң ретини билидиған болисән.

1

Жил мәзгиллирини, уларниң hәрқайсида атап өтилидиған мәрасимларни ейт. Hәрбір мәзгилдә нәччә ай бар? Уларни ата. Сениң сөйүмлүк мәйримин් қайси жил мәзгилидә өтиду? Мошу мәзгилниң бәлгүлирини ейтпің бәр, достлириң уни тапсун.

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

2

hесапла. Тәкшүр.

$6 + 4$

$90 - 50$

$100 - 60$

$8 - 7$

$30 + 70$

$20 + 80$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3 Тапшурмини орунла.

а) Һәптә күнлирини тоғра вә әкси рәт билән ата.

дүшәнбә

сешәнбә

чаршәнбә

пәйшәнбә

жүмә

шәнбә

йәкшәнбә

ә) Һесапни чиқар. Сизмини толтур.

Балилар дүшәнбә күни 5 йәмдан, сешәнбә күни 3 йәмдан ясиди. Балилар икки күндә барлығы нәччә йәмдан ясиди?

Әкси һесап түзүп, уни чиқар.

ӨЗ АЛДИГА ИШ

4 Баш орунларға көрәклик санларни ата.

$8 + \square = 10$

$9 - \square = 5$

$80 + \square = 80$

$80 + \square = 100$

$90 - \square = 50$

$80 - \square = 80$

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

5 Соалға жауап бер.

Садир дүшәнбә күнки мәшиқтә чаршәнбигә қариғанда жирагирақ, бирақ шәнбигә қариғанда йекинири라қ сәкриди. У қайси күни әң жирагқа сәкриди?

ВАҚИТ
СААТ
МИНУТ

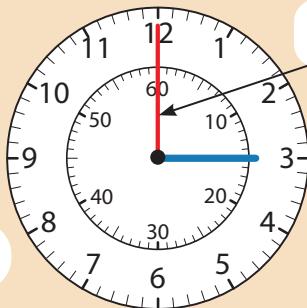
ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

1 саатта қанчә минут барлығини билисөн.

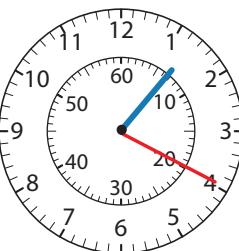
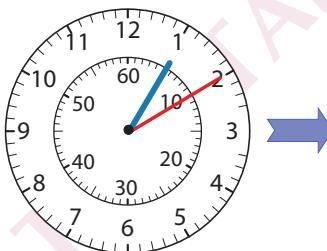
ӘСТӘ САҚЛА!

Циферблатқа қара.
Минутни онлуқлар
билән сана. Саатниң
моделини пайдилан.

1 саатта 60 минут бар.

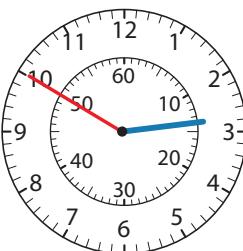
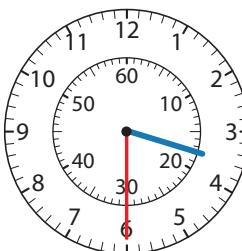
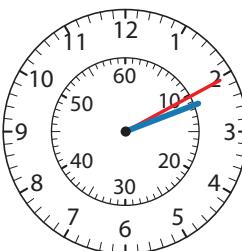

1 Нәччә минут өтти?

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

2 Саатқа қарап, вақитни ейт. Қолдин ясалған saat модельиниң минут тилини айландур. Вақитни saat вә минут билән ата.

3

Несапларни қисқычә йезилиши вә сизмиси билән мувапиқландур. Уларни чиқар.

a) Алийәм 5 үйғур хәлиқ чөчиги билән 4 қазақ хәлиқ чөчигини оқуди. У қанчә үйғур хәлиқ чөчигини ошуктап оқуди?

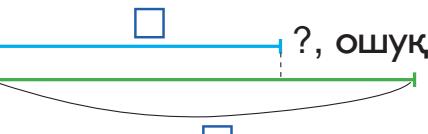

ә) Садир 10 чөчәк оқуди. Уларниң ичидә 4и – қазақ хәлиқ чөчиги. У қанчә үйғур хәлиқ чөчигини оқуди?

$$\begin{array}{c} \boxed{} - ? \\ \boxed{} - \boxed{} \end{array} \quad \left. \right\} \boxed{}$$

$$\begin{array}{c} \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - \boxed{} \end{array} \quad \rightarrow ? \text{ ошук}$$

Сән тәтқиқатчи

4

Санларни таллап, мәнаси 9ға тәң болидиған ипадиләр түз.

3

2

5

6

8

4

1

$$\boxed{} + \boxed{}$$

5

2

1

6

3

4

$$\boxed{} + \boxed{} + \boxed{}$$

Миқдарларни өлчәш

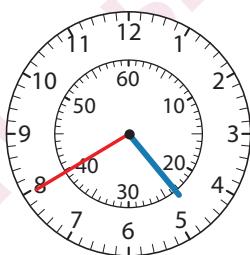
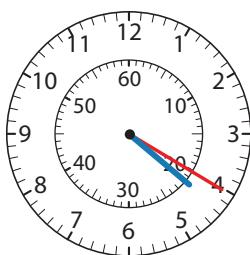
пишиқдаш

Миқдарларни тәкірлайсән.

1

Алийәм чөчәк оқуди. Нәччә минут өтти?

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

2

Несапни чиқар.

Алийәм «Күн астидики Күнікей қызы» чөчигини оқуди. Униңға беғишилап сүрәтни 20 минутта салди. Садир «Чинтөмүр батур вә Мәхтұмсула» чөчигини оқуп, сүритини 30 минутта салди. Садир сүрәт селишқа қанчә вақит ошук сәрип қилды?

? ошук

? ошук

? ошук

Несапқа башқа соал қоюп көр.

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3

Сүрәткә қара. Садир күни бойи немә билән мәшгүл болғанлигини ейт.

ТОП БИЛӘН ИШ

4

Һесапла.

$$3 \text{ saat} + 7 \text{ saat}$$

$$40 \text{ saat} - 30 \text{ saat}$$

$$60 \text{ мин} - 50 \text{ мин}$$

$$40 \text{ мин} + 10 \text{ мин}$$

$$6 \text{ дм} - 4 \text{ дм}$$

$$7 \text{ дм} + 2 \text{ дм}$$

$$70 \text{ см} + 30 \text{ см}$$

$$100 \text{ см} - 80 \text{ см}$$

$$60 \text{ л} + 30 \text{ л}$$

$$90 \text{ л} - 10 \text{ л}$$

$$40 \text{ кг} + 30 \text{ кг}$$

$$90 \text{ кг} - 80 \text{ кг}$$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5

Поезд һәр түрлүк шәһәрләргә көрситилгән вақитта маңди. Әгәр уларниң барлығы әтигәнлиги йолға чиқидиған болса, у чағда қайси поезд башқилиридин әтигән маңиду? Қайси поезд ахирауда йолға чиқиду?

Алмута –
Нур-Султан

Чимкент –
Урал

Қарағанда –
Алмута

Өскемен –
Алмута

Нур-Султан –
Павлодар

Нур-Султан –
Ақтав

МИҚДАРЛАР
УЛАРНИ ӨЛЧӘШ

пишикдаш

Миқдарларни тәкраплайсән.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

1

Алийәм билән Садирниң Норуз мәйриминиң алдидики һәптисидә ишлири көп болди. Улар қандак ишларни пүтәргинини ейтип бәр.

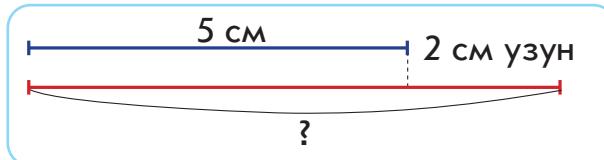

өз алдига иш

2

Несапни чиқар.

а) Көк кесиндиниң узунлуғи 5 см, қызыл кесиндиниң узунлуғи униндин 2 см узун. Қызыл кесиндиниң узунлуғи нәччигә тән?

ә) Йешилиши $7 - 2$ ипадиси болидиган әкси несап түз.

ТОП БИЛӘН ИШ

3

Сән карточкайларни қандақ топларға бөлисән? Ай намлирини, һәптә күнлирини дурус рәт билән ата.

февраль

сешәнбә

январь

сентябрь

ноябрь

дүшәнбә

чаршәнбә

март

май

декабрь

июль

жүмә

пәйшәнбә

июнь

апрель

шәнбә

август

йәкшәнбә

октябрь

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

ЖҮП БИЛӘН ИШ

4

Несапла.

60 кг – 20 кг

90 л – 10 л

80 см – 10 см

20 кг + 60 кг

10 л + 90 л

50 см – 30 см

10 кг + 80 кг

30 л + 50 л

40 см + 50 см

70 кг – 30 кг

80 л – 20 л

10 см + 70 см

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5

Әң, еғири қайси мевә?

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Һәриплек ипадиләрни қандақ оқуш билән йөзишни вә униң мәнасини тепишни үгинисән.

1 Сүрәт бойичә һесаплар түз.

Санлиқ
ипадиләр
 $5 + 4$
 $40 + 50$
 $100 - 20$

һәриплек
ипадиләр
 $a + 5$
 $40 + b$
 $a - 20$

a, b, c, d –
латин алфавитиниң
һәриплири

$4 + a$, бу йәрдә $a = 5$
 $4 + 5 = 9$

$b - 20$, бу йәрдә $b = 30$
 $30 - 20 = 10$

Ипадә

Ипадиниң мәнаси

әстә САҚЛА!

Һәриплек ипадиниң мәнасини тепиш үчүн, алди билән һәрипниң орниға берилгән санни қой. Андин кейин чиққан ипадиниң мәнасини һесапла.

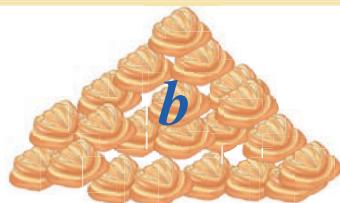
МАТЕМАТИКА КУНДИЛИК ҚАЯТТА

2

Алийәмгә татлиқ тоғачни санашқа ярдәмләш.
Һәриплек ипадиләрниң мәналирини тап.

$$a + 10 \\ a = 40, 50$$

$$b - 10 \\ b = 20, 30, 50$$

ӨЗ АЛДИГА ИШ

3

Биринчи тик құрға қошундиларни, иккинчи тик құрға айримиларни яз. Уларниң мәналирини тап.

$$60 - 20$$

$$100 - 70$$

$$8 - 5$$

$$6 - 6$$

$$10 - 5$$

$$5 + 3$$

$$9 - 8$$

$$0 + 50$$

$$50 + 20$$

$$2 + 6$$

$$3 + 4$$

$$9 - 5$$

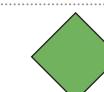
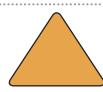
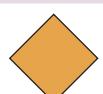
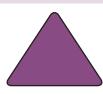
$$20 + 20$$

$$50 - 0$$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4

Бош орунға қайси фигурини қоюш керәк?

?

1

2

3

4

5

6

пишшиқдаш

Һәриплік ипадиләрни оқуysәn, язисәn, уларниң мәнасини таписәn.

1 Һәrbир һесап бойичә ипадә талла.

- a) Меһманларниң Зи кигиз өйниң алдида олтириду. Әгәр кигиз өйниң ичидә b меһман олтарған болса, у чағда мәйрәмгә барлиғи нәччә меһман кәлгән?
- ә) Әгәр кигиз өйниң ичидә олтарған b меһманнин, Зи талага чиқип кәтсә, у чағда кигиз өйдә нәччә меһман қалды?

 b меһман $b + 3$ $b - 3$

$b = 5, 4$ болғандыки ипадиләрниң мәнасини тап.

b	5	4
$b + 3$		
$b - 3$		

өз алдига иш

2 Мәйрәмгә балилар мончақлардин буюмлар ясиdi. 100 – a ипадисиниң мәнасини тап. Бу йәрдә $a = 50; 20; 80$.

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3 Һәриплік ипадиләр яз. $a = 20$ болғандыки қошундинин мәнасини тап.

Қошулғучи	50	a	70
Қошулғучи	a	20	a
Қошундинин мәнаси			

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4 Баш орунларға көрәклик санларни ата.

$$10 + 70 \rightarrow \text{_____}$$

$$60 - \square \rightarrow 20$$

$$\text{_____} + 60 \rightarrow 90$$

$$30 + \square \rightarrow 90$$

$$50 - \square \rightarrow 30$$

$$\text{_____} + 40 \rightarrow 100$$

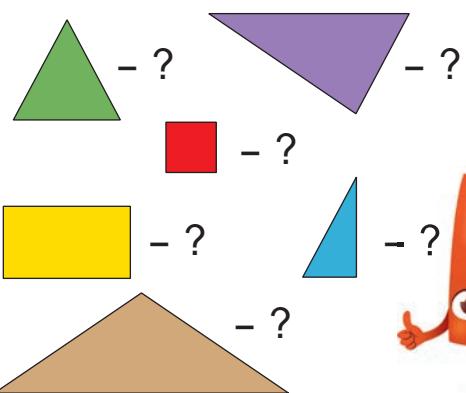
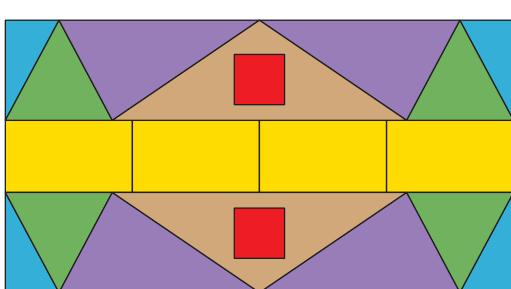
$$100 - \square \rightarrow 30$$

$$70 + \square \rightarrow 100$$

$$\text{_____} - 50 \rightarrow 10$$

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

5 Сүрәткә қара. Сүрәттиki фигуриларниң һәрбир түрини сана. Улар қандақ рәңгө боялған?

Тәңликтің жаңы мәдениеттегі тәсілдері

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Сан вә ипадини, икки ипадини селиштурушни үгинисән.

ТАҢЛИК
ТАҢСИЗЛИК

1 Сүрәтләр билән уларға берилгән язмиларға қара.

$$3 = 3$$

Тәңликтің

$$2 + 1 = 1 + 2$$

$$3 < 6$$

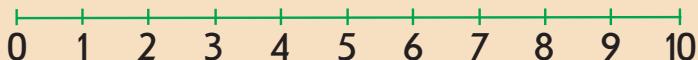
Тәңсизликтің

$$2 + 1 < 3 + 3$$

ӘСТӘ САҚЛА!

Санларни селиштуруш үчүн, уларниң санлық кесинди дидики орунлирини селиштуруш керек. Оң тәрәпкә қарап орунлашқан сан чоң болиду.

ӘСТӘ САҚЛА!

Икки ипадини селиштуруш үчүн уларниң мәнасини төпип, чиққан санларни селиштуруш керек.

2

Миллий кийимләрни сана.

Сүрәтләр бойичә тәңликләр вә тәңсизликләр түз.

$$\square > \square$$

$$\square < \square$$

$$\square = \square$$

$$\square + \square > \square$$

$$\square + \square < \square + \square$$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3 Һәриплік ипадиләрни селиштур. Уларни чүшәндүр.

$$a + 2 * a$$

$$a * a + 2$$

$$b - 3 * b$$

$$b * b - 3$$

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҢАЯТТА

4 Сүрөтләргө мувапиқ келидіған ипадиләрни талла. Уларниң мәналирини тап.

$$1 + 6$$

$$5 - 2$$

$$1 + 3$$

$$6 + 1$$

$$3 + 2$$

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

5 Несапқа соал қой. Қайси сизма унин қисқичә йөзилишиға мувапиқ келиду? Уни чиқар.

Мәйрәмгә беғишилап 20 аяллар, 50 әрләр кийими тикилди.

$$\boxed{} - \boxed{} \leftarrow ? \dots$$

$$\boxed{} - \boxed{} \quad \boxed{} - \boxed{} \left\} ?$$

6 Несапла.

$$20 + 30 + 10$$

$$60 - 10 - 20$$

$$50 - 10 - 10$$

$$50 + 30 + 10$$

Санлиқ ипадиләрни селиштурууш

пишикдаш

Тәңлик билән тәңсизлик түзисөн.

1

Сүрэттә миллый кийим кийгән нәччә бала тәсвирләнгән? Оғуллар билән қызыларниң санини селиштур. Музықиلىк әсваплири бар балиларни башқа балилар билән селиштур.

Қазақлар

Үйғурлар

Рұслар

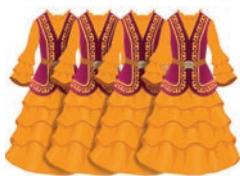
Украинлар

Немислар

2

Тәңсизликләр түз.

 < >

$4 + 2$

$3 + 2$

$3 + 3$

$4 + 3$

жұп билән иш

3

Икки санни, сан билән ипадини, икки ипадини қандақ селиштурушқа болидиғанлиғини әскә чүшәр.

$50 * 90$

$10 + 20 * 30$

$50 - 20 * 60 - 30$

$30 * 50$

$90 - 70 * 60$

$100 - 40 * 30 + 30$

$70 * 30$

$20 + 20 * 30$

$20 + 40 * 60 - 40$

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

4

Сүрәтләр бойичә тәңдик вә тәңсизлик түз.

$\square + \square < \square + \square$

$\square + \square > \square - \square$

$\square - \square = \square - \square$

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЙТТА

5

Сүрәтләр билән һесапниң қисқиң үйезилиши бойичә һесаплар түз. Уларни чиқар.

$$\begin{array}{r} \boxed{} \\ \boxed{} \\ \boxed{} \\ \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - ? \\ \boxed{} - \boxed{} = \boxed{} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - ? \\ \boxed{} + \boxed{} = \boxed{} \end{array}$$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

6

«Сехирлиқ» санлар.

$\square + \square + \square = 90$

$\square + \square = 20$

$\square + \square = ?$

пишикдаш

Тәңлик түзисән.

1 һесапларни чиқар.

а) Хәлиқ қол һүнәр устилири көргөзмігә 90 буюм қойди. Уларниң 50и яғачтн вә бир нәччиси лайдин ясалған. Көргөзмігә лайдин ясалған қанчә буюм қойилди?

Тәңликниң қандақ йезилғиниға қара. Баш чақмаққа санлар талла.

$$50 + \boxed{\quad} = 90 \quad 90 - \boxed{\quad} = 50 \quad 90 - \boxed{\quad} = 40$$

ә) Мирағаһ залиға 20 миллий кийим вә 10 қача-қомууч қойилған. Барлығи нәччә буюм қойилған?

Тәңликләр яз.

$$\boxed{\quad} + \boxed{\quad} = \boxed{\quad}$$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

2 Бәлгүсиз компонентларни тап.

Қошулғучи	4	4		Елинғучи	10	10	
Қошулғучи	6		6	Алғучи	4		4
Қошундinin мәнаси		10	10	Айриминиң мәнаси		6	6

ӨЗ АЛДИГА ИШ

3 Баш орунларға көрәклик сандарни ата. Ипадиләр яз.

$\square + 10 = 30$	$100 - \square = 20$	$30 + 60 = \square$
$40 + \square = 80$	$\square - 70 = 30$	$40 + \square = 60$
$\square - 20 = 30$	$\square + 50 = 100$	$50 - \square = 10$

4 Әтигәнлиги көргөзмигә 30 адәм, кәчқурунлуғи униндін 10 адәм ошуқ кәлди. Кәчқурунлуғи көргөзмигә нәччә адәм кәлди? Әкси һесап түзүп, уни чиқар.

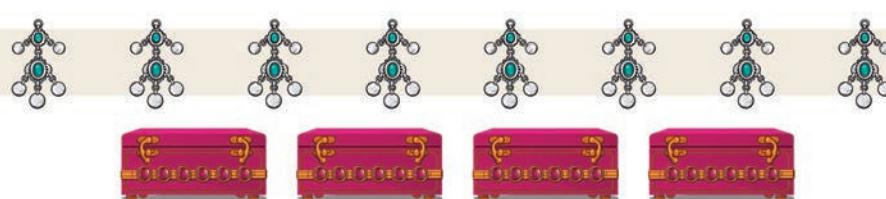
$$\square - \square$$

$$\square - ?, \square \text{ ошуқ}$$

$$\square - \square ? \dots$$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5 Һалқиларни төрт қутиға тәң бөлүп сал.

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Тәңлимә йешишни үгинисән.

1 Бәлгүсиз сан қандақ һәрип билән бәлгүләнгән?

ӘСТӘ САҚЛА!

Тәңлимә – бәлгүсизи бар тәңлик. Бәлгүсизни төпиш-бу тәңлимини йешиш. Бәлгүсизни һәрип билән бәлгүләйду.

$$x + 3 = 7$$

$$x = 4$$

4 – тәңлиминиң томури.

2

Тәңлиминиң томурини төпиш үчүн уни таллап елишқа болиду яки қошуш вә елиш әмәллириниң мунасивити тоғрилиқ билимиңни пайдилинишқа болиду. Тәңлиминиң йешилишини миннәтлик түрдө тәкшүрүш керәк. Тәңлимини йәш. Тәкшүр.

$$4 + x = 9$$

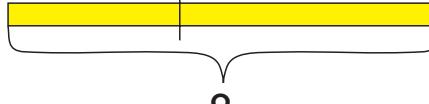
$$x = 9 - \boxed{}$$

$$x = 5$$

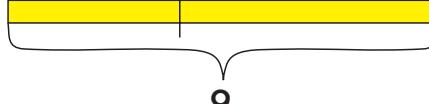
$$4 + \boxed{} = 9$$

$$\boxed{} = 9$$

$$4 \quad x$$

$$x \quad 5$$

$$x + 5 = 9$$

$$x = 9 - \boxed{}$$

$$x = \boxed{}$$

$$\boxed{} + 5 = 9$$

$$\boxed{} = 9$$

әскә чүшәр!

Әгәр қошундинин мәнасидин қошулуғучиларниң бирини алса, у чағда иккінчи қошулуғучи чиқиду.

жүп билән иш

3 Тәңдимиләрни йәш. Санлар вә һәрипләр қандақ рәң билән берилгенинг қара. Немини байқидин?

$$6 + x = 9$$

$\boxed{\text{green}} = \boxed{\text{blue}} - \boxed{\text{orange}}$

$\boxed{\text{green}} = \boxed{\text{green}}$

$\boxed{\text{orange}} + \boxed{\text{green}} = \boxed{\text{blue}}$

$\boxed{\text{blue}} = \boxed{\text{blue}}$

$$a + 2 = 9$$

$\boxed{\text{orange}} \quad \boxed{\text{blue}} \quad \boxed{\text{green}}$

$\boxed{\text{orange}} \quad \boxed{\text{orange}}$

$\boxed{\text{blue}} \quad \boxed{\text{green}}$

$\boxed{\text{orange}} \quad \boxed{\text{green}} \quad \boxed{\text{blue}}$

$$2 + x = 8$$

$\boxed{\text{green}} \quad \boxed{\text{blue}} \quad \boxed{\text{orange}}$

$\boxed{\text{green}} \quad \boxed{\text{green}}$

$\boxed{\text{orange}} \quad \boxed{\text{green}}$

$\boxed{\text{green}} \quad \boxed{\text{green}} \quad \boxed{\text{blue}}$

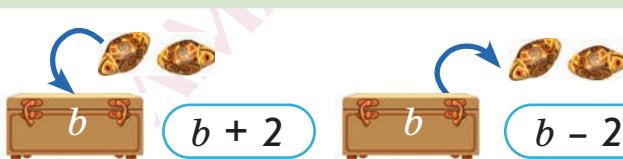
өз алдиға иш

4 Тәңдимиләрни йәш.

$$60 + x = 90$$

$$x + 20 = 70$$

5 Һәриплек ипадиләрниң мәнасини тап.

b		8	5
$b + 2$			
$b - 2$			

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

6 Һесапни чиқар.

Бир хатирә соғини орашқа 30 см лента керәк. 3 хатирә соғини орашқа нәччә сантиметр лента керәк болиду?

БӘЛГҮСИЗ
ЕЛИНГУЧИ
АЛҒУЧИ

ЙЕҢНИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Тәңлимә йешишни үгинисән.

1

Балылар хәлиқ, әсваплар ансамблиниң, концертиға кәлди. Алийәм билән Садирға тәңлимимини оқушқа ярдәмләш. Тәңлимимини көчирип яз.

$$5 + x = 7$$

$$x + 2 = 5$$

2

Тәңлимиңдә қандақ әмәл компоненти бәлгүсиз?
Тәңлимиләрни йешип, униң дуруслигини тәкшүр.

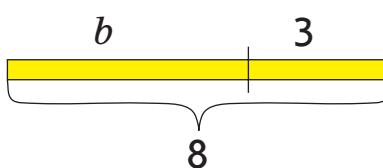
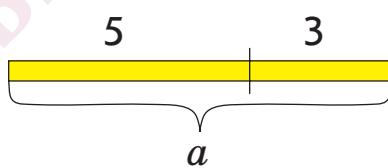
$$a - 5 = 3$$

$$a = 3 + \boxed{}$$

$$\underline{a = \boxed{}}$$

$$\boxed{} - 5 = 3$$

$$3 = 3$$

$$8 - b = 3$$

$$b = 8 - \boxed{}$$

$$\underline{b = \boxed{}}$$

$$\boxed{} - \boxed{} = 3$$

$$3 = 3$$

әскә чүшәр!

Әгәр айриминин мәнасиға алғучини қошсан, у чағда елингүчи чиқиду.

Әгәр елингүчидин айриминин мәнасини кемитсәң, у чағда алғучи чиқиду.

Фольклорлуқ ансамбльниң концертиға баримиз

ӘЗ АЛДИҒА ИШ

- 3 Әгәр тәңліміні йәшсәң, Алийәмнің билетиди-
ки қатар вә орунны ениқлайсән.

Қатар

$$40 + x = 50$$

Орун

$$10 - x = 6$$

ФОЛЬКЛОРЛИҚ
АНСАМБЛЬНИҢ КОНЦЕРТИ

Серия АА
№00035

ҚАТАР:

ОРУН:

- 4 Һесапла. Достуңни тәкшүр.

$$6 + 4$$

$$7 + 3$$

$$3 + 4$$

$$100 - 10$$

$$80 - 50$$

$$20 + 40$$

$$2 + 6$$

$$10 - 7$$

$$7 + 2$$

$$100 - 80$$

$$90 - 60$$

$$40 - 30$$

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

- 5 Саатларда концертниң башлиниш вә аяқ-
лишиш вақитлири көрситилгән. Концерт
қанчә вақитқа созулди? Саат модельлири-
ни пайдилинип, өзәң тапшурма түз.

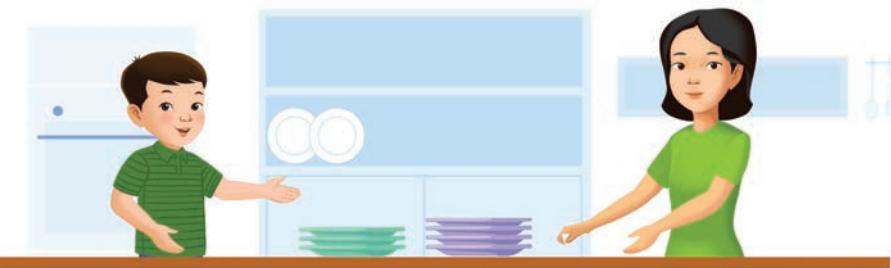
пишиқдаш

Тәңлимә йешишни үгинисән.

1

Садир аписи билән биллә меһман күтүшкә тәйярлиниватиду. Тәкчидин 7 тәхсини алғанда, унинда йәнә 2 тәхсә қалди.

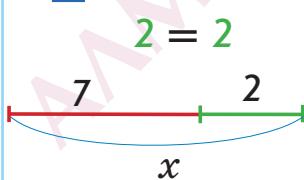
Тәкчидә барлығы нәччә тәхсә болған?

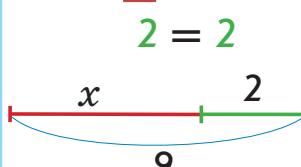
Тәңлимини үлгә бойичә йәш.

Тәңлимидә қандақ әмәл компоненти бәлгүсиз екәнligини ейт. Уни қандақ тепишқа болидиғанлигини чүшәндүр.

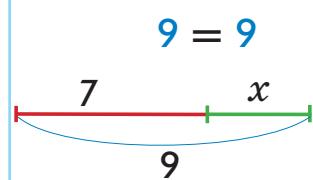
$$\begin{aligned}x - 7 &= 2 \\x &= 2 + 7 \\x &= \square\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}9 - x &= 2 \\x &= 9 - 2 \\x &= \square\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}7 + x &= 9 \\x &= 9 - 7 \\x &= \square\end{aligned}$$

өз алдыға иш

2

Һәр қандақ икки тәңлимини йәш.

$$50 + x = 70$$

$$50 - a = 30$$

$$a + 20 = 80$$

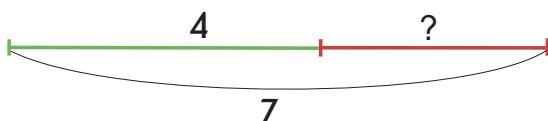
$$a - 70 = 20$$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

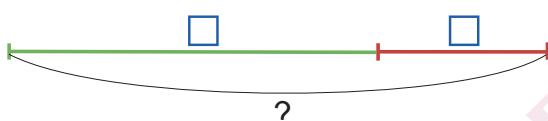
3

Ңесапларни оқи. Ңесапларни толуқтуруп, уларни чиқар.

а) Үстәлдә 7 чинә бар. Уларниң 4и – йешил рәңлик. Қалғанлири – қызил рәңлик.

ә) Үстәлдә □ чинә бар. Йәнә □ чинә қойилди. Үстәлдә барлығи нәччә чинә болди?

4

Селиштур.

$$20 + 30 * 60$$

$$70 * 90 - 30$$

$$100 * 80 + 10$$

$$100 - 60 * 50$$

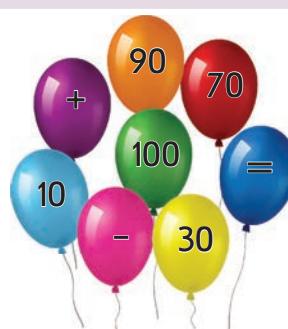
$$30 + 20 * 60 - 20$$

$$50 + 10 * 100 - 40$$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5

Ипадиләр түзүп, уларниң мәнасини тап.

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Санлиқ вә һәриплек тәңликләр түзүшни үгинисән.

1

Сүрәткә вә санлиқ тәңликләргә қара.
Уларни чүшәндүр.

$5 + 2 = 7$

$7 - 5 = 2$

$2 + 5 = 7$

$7 - 2 = 5$

һәриплек тәңликләрниң қандак түзүлгінини чүшәндүр.

$$\boxed{a} \quad + \quad \boxed{b} \quad = \quad \boxed{c}$$

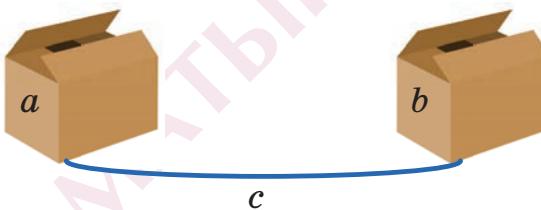
Кошулғучи
Кошундинин мәнаси

$$\boxed{c} \quad - \quad \boxed{b} \quad = \quad \boxed{a}$$

Елинғучи
Алғучи

Кошулғучи

Айриминин мәнаси

$$\begin{aligned} a + b &= c \\ b + a &= c \\ c - a &= b \\ c - b &= a \end{aligned}$$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

2

Сүрәтләргә ипадиләр талла. Сүрәтләр билән
ипадиләр бойичә һесаплар түзүп көр.
Уларниң бирини чиқар.

$10 - 2$

$8 - 2$

$8 + 2$

3

Бириңчи тик құрға санлиқ вә һәриплік ипадиләрни, иккінчи тик құрға санлиқ вә һәриплік тәңликләрни яз.

$$10 + 40$$

$$9 + 1 = 10$$

$$c + a = b$$

$$b - c = a$$

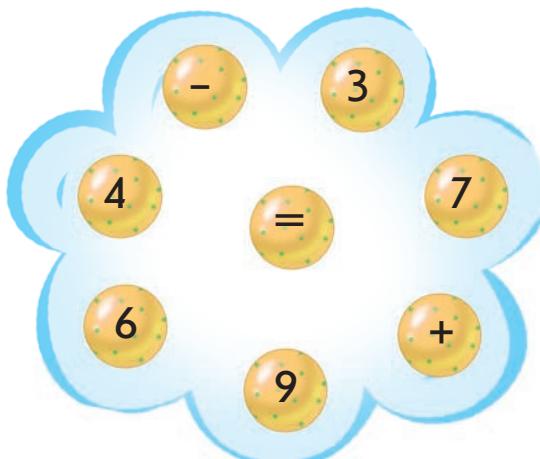
$$a - 20$$

$$70 - c$$

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

4

Тәңликләр түз. Ким чапсан?

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҺАЙТА

5

Хатирә соғиларни үч қорапқа тәң бөлүп сал. Уларни икки қорапқа тәң бөлүп селишқа боламду?

Ипадиләр. Тәңлимиләр

пишшиқдаш

Тәңлимиләр йешисән,
ипадиләрниң мәнасини таписән.

1 Сүрәт бойичә тәңликләр вә тәңсизликләр түз.

$\square + \square < \square + \square$

$\square + \square = \square + \square$

$\square - \square < \square - \square$

$\square - \square = \square - \square$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

2 Һәриплек ипадә яз.

$a = 20$ болғандыки қошундинин мәнасини тап.

Қошулғучи	20	a	40
Қошулғучи	a	50	a
Қошундинин мәнаси			

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

3 Тәңдимиләрни йәш.

$$20 + x = 60$$

$$80 - x = 30$$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4 Ңесапни чиқар.

Садир бир сан ойлиди. Уни 40қа кемитип, 60 санини алди. Садир қандақ сан ойлиди?

Өзәң, мошунинға охшаш ңесап түз. Мұндақ башла: «Мән бир сан ойлидим...».

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

5 Балилар белиқ тутушқа барди. Садирниң қармғи Дамирниңкігө қариғанда узунирақ, бирақ Нурланниңкігө қариғанда қисқа. Һәрбір балиниң исмини ениқла. Қармақтарни кесиндә билән бәлгүләп көр.

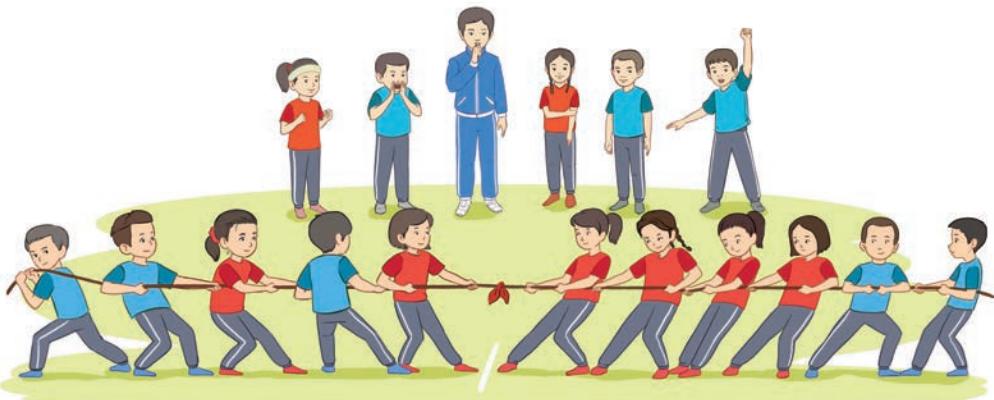

ПИШШИҚДАШ

Миқдарлар мәналири билән әмәлләр орунлайсән, несаплар чиқирисән.

1

Балилар «Ағамчә тартиш» оюнини ойниди. «Қанчә» сөзини пайдилинип соаллар түз. Сүрәт вә қисқычә йезилиши бойичә несаплар түз. Уларниң бирини чиқар.

$$\boxed{} - \boxed{} \quad \boxed{} - \boxed{} \quad \left. \begin{array}{l} \phantom{\boxed{00}-\boxed{0}} \\ \phantom{\boxed{00}-\boxed{0}} \end{array} \right\} ?$$

$$\boxed{} - \boxed{} \quad \boxed{} - ? \quad \left. \begin{array}{l} \phantom{\boxed{00}-\boxed{0}} \\ \phantom{\boxed{00}-?} \end{array} \right\} \boxed{}$$

$$\boxed{} - ? \quad \boxed{} - \boxed{} \quad \left. \begin{array}{l} \phantom{\boxed{00}-?} \\ \phantom{\boxed{00}-\boxed{0}} \end{array} \right\} \boxed{}$$

$$\boxed{} - \boxed{} \quad \boxed{} - ?, \boxed{} \text{ ошүк}$$

$$\boxed{} - \boxed{} \quad \boxed{} - ?, \boxed{} \text{ кам}$$

$$\boxed{} - \boxed{} \quad \boxed{} - \boxed{} \quad \left. \begin{array}{l} \phantom{\boxed{00}-\boxed{0}} \\ \phantom{\boxed{00}-\boxed{0}} \end{array} \right\} ...$$

2

Селиштур.

$$70 \text{ см} + 30 \text{ см} * 90 \text{ см}$$

$$100 \text{ см} - 20 \text{ см} * 70 \text{ см}$$

$$90 \text{ кг} * 100 \text{ кг} - 10 \text{ кг}$$

$$50 \text{ кг} * 80 \text{ кг} - 30 \text{ кг}$$

$$30 \text{ мин} + 20 \text{ мин} * 1 \text{ saat}$$

$$50 \text{ мин} + 10 \text{ мин} * 1 \text{ saat}$$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3

Жәдвәл бойичә мисаллар түзүп, уларниң мәнасини тап.

Қошулғучи	80	30	10	Елинғучи	100	80	50
Қошулғучи	10	40	40	Алғучи	10	20	30
Қошундининң мәнаси				Айримининң мәнаси			

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

4

Йоллуқтарни өлчә. Тәңдикләр билән тәңсизликләр түз.

$\square \text{ см} < \square \text{ см}$

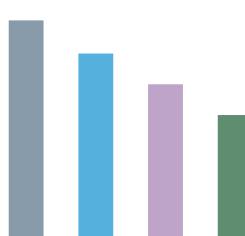
$\square \text{ см} > \square \text{ см}$

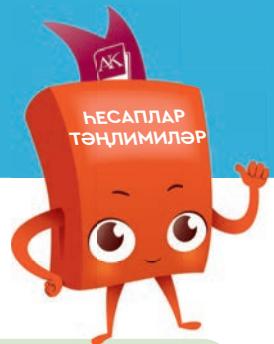
$\square \text{ см} - \square \text{ см} = \square \text{ см}$

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

5

Назим Баһадурдин егиз, бирақ Садирдин пака.
Қайрат Дамирдин егиз, бирақ Назимдин пака.
Дамир әң пакаси әмәс. Балиларниң исимлирини бойлири бойичә ата. Бойлири йоллуқтар билән бәлгүләнгән.

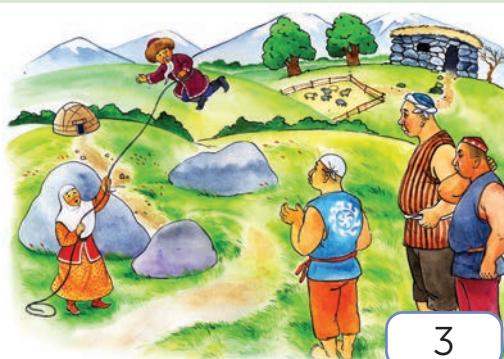

ХУЛАСИЛӘШ

Өзәңниң билимиңни хуласиләйсән.

1

Рәссамниң, чөчәкләргә салған сүрәтлиринин, сани карточкиларда көрситилгән. Уларниң санини ата. Сизмилар бойичә Ңесаплар түз.

3

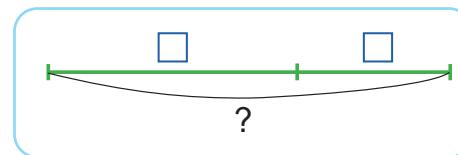
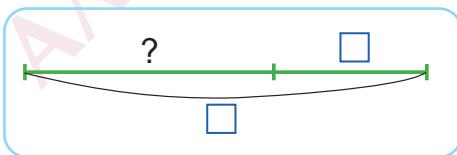
5

4

2

ЖҮП БИЛӘН ИШ

2

Тәңлиミләрни йәш.

$$x - 80 = 10$$

$$10 + x = 100$$

ӨЗ АЛДИГА ИШ

3

Алийәм китапниң 10 бетини, Садир униндін 3 бәтни кам оқуди. Соал қоюп, һесапни чиқар. Экси һесап түз.

$$\boxed{\quad} - \boxed{\quad}$$

$\boxed{\quad} - ?, \boxed{\quad}$ кам

$$\boxed{\quad} - \boxed{\quad}$$

$\boxed{\quad} - ?, \boxed{\quad}$ ошук

$$\boxed{\quad} - \boxed{\quad}$$

$\boxed{\quad} - \boxed{\quad}$? ...

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4

Чапсан һесапла.

$$10 \rightarrow \boxed{\quad} - 3 \rightarrow \boxed{\quad} + 1 \rightarrow \boxed{\quad} - 6 \rightarrow \boxed{\quad} + 2 \rightarrow \boxed{\quad} + 4 \rightarrow \boxed{?}$$

$$50 \rightarrow \boxed{\quad} + 10 \rightarrow \boxed{\quad} - 20 \rightarrow \boxed{\quad} + 40 \rightarrow \boxed{\quad} - 30 \rightarrow \boxed{\quad} - 50 \rightarrow \boxed{?}$$

$$90 \rightarrow \boxed{\quad} - 30 \rightarrow \boxed{\quad} + 20 \rightarrow \boxed{\quad} - 50 \rightarrow \boxed{\quad} + 30 \rightarrow \boxed{\quad} - 40 \rightarrow \boxed{?}$$

5

Тәңлімиләрни йәш.

$$9 - a = 4$$

$$y - 50 = 10$$

$$50 + x = 80$$

Өз билимнің пишшиқдайсән.

БИЛИШ

1 Әмәлләрниң бәлгүсиз компонентлирини ата.

$$\boxed{5} + \boxed{\quad} = \boxed{8}$$

Қошулғучи
Қошундининң мәнаси

$$\boxed{\quad} - \boxed{3} = \boxed{5}$$

Елинғучи
Алғучи

Қошулғучи

Айримининң мәнаси

ЧУШИНИШ

2 Жәдвәл бойичә мисаллар түз.
Уларниң мәнасини тап.

Қошулғучи	8	50
Қошулғучи	2	10
Қошундининң мәнаси		
Елинғучи	6	100
Алғучи	3	70
Айримининң мәнаси		

ҚОЛЛИНИШ

3 Тәңлимиләрни йәш.

$$x + 3 = 10$$

$$60 - x = 40$$

АНАЛИЗ

4 Несапни чиқар.

Үзүш өміргің 10 оғул билән 20 қызы қатнишиду. Өмеккә барлығы нәччә бала қатнишиду?

$$\begin{array}{c} \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - \boxed{} \end{array} \} ?$$

СИНТЕЗ

5 №4 несапқа әкси несап түз.

$$\begin{array}{c} \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - ? \end{array} \} \boxed{}$$

$$\begin{array}{c} \boxed{} - ? \\ \boxed{} - \boxed{} \end{array} \} \boxed{}$$

БАҢЛАШ

6 Несаплашни тәкшүр. Хатасини тап.
Дұрус йешимини яз.

$$50 + 10 = 60$$

$$60 + 40 = 90$$

$$90 - 30 = 50$$

$$80 - 50 = 30$$

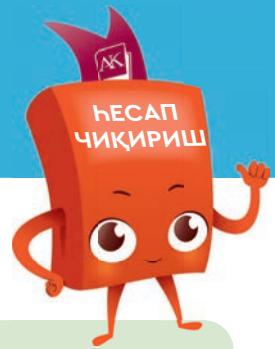
$$70 - 40 = 40$$

$$50 + 50 = 100$$

ХУЛАСИЛӘШ

Өз билимиңни хуласиләйсән.

- 1 Балилар Алдаркөсе тоғрилиқ чөчәкни оқуди.
Соал қоюп, һесапни чиқар.

Алийәм чөчәкни 4 минут оқуди, Садир униндин 2 минут ошук үақит оқуди.

һесапқа башқа соал қоюп, уни чиқар.

- 2 Сұрәтләр билән қисқычә йезилиши бойичә һесаплар түз. Уларниң бирини чиқар. Экси һесаплар түз.

<input type="text"/>	- <input type="text"/> } ?
<input type="text"/>	- <input type="text"/> }

<input type="text"/>	- <input type="text"/> } ?
<input type="text"/>	- ? }

<input type="text"/>	- ? } <input type="text"/>
<input type="text"/>	- <input type="text"/> }

3

Сүрәтләр билән қисқычә йезилиши бойичә һесаплар түз. Уларниң бирини чиқар. Экси һесаплар түз.

$$\boxed{} - \boxed{}$$

$\boxed{} - ?, \boxed{}$ кам

$$\boxed{} - \boxed{}$$

$\boxed{} - ?, \boxed{}$ ошук

$$\boxed{} - \boxed{}$$

$\boxed{} - \boxed{}$? ...

ЖҮП БИЛӘН ИШ

4

һесапла.

	4			
+ 2		- 1		+ 5
				- 3

	+ 3		- 4		+ 2
- 1					
	+ 2				
	+ 1				

ОЙЛАШТУР
ОЮН БИЛӘН БӨЛҮШ
ПИКИР ЕЙТ

ІV ЧАРӘК

ТААМ ВӘ УСЛУҚ.
САҚ ТӘНДӘ
САҒЛАМ ӘҚИЛ

11

12

13

14

15

Бу бөлүмдө:

- 11дин 20гичә болған санларни тоғра вә әкси рәт билән санашни үгинисән.
- қандақ монетилар болидиғанлиғини билисән.
- қошуш вә елишқа һесаплар чиқирисән.
- жәдвәлләр, пиктограммилар, диаграммилар түзүшни үгинисән.
- мәнтиқий һесаплар чиқиридиған болисән.
- һәр түрлүк бәлгүлири (рәңги, шәкли, өлчими, немидин ясалғини, нишанлар һәрикити) бойичә жиғинларни ажыратыши вә түзүшни үгинисән.
- кесиндә сизиш, чекитлик қәғәзгә үчбулуңлуқ, тәртбулуңлуқ тәсвирләшни үгинисән.
- фигурилар билән униң бәләклиридин композиция түзисән.

16

17

18

19

20

20 гичә санаш

11

16

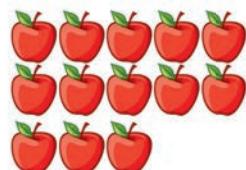
12

17

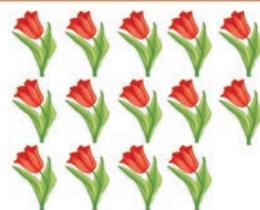
13

18

14

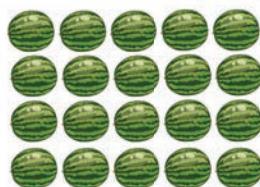
19

15

20

11 – он бир

12 – он икки

13 – он үч

14 – он төрт

15 – он бәш

16 – он алтә

17 – он йәттә

18 – он сәккиз

19 – он тоққуз

20 – жигирмә

11 – он бір

12 – он екі

13 – он үш

14 – он төрт

15 – он бес

16 – он алты

17 – он жеті

18 – он сегіз

19 – он тоғыз

20 – жиырма

11 – eleven

12 – twelve

13 – thirteen

14 – fourteen

15 – fifteen

16 – sixteen

17 – seventeen

18 – eighteen

19 – nineteen

20 – twenty

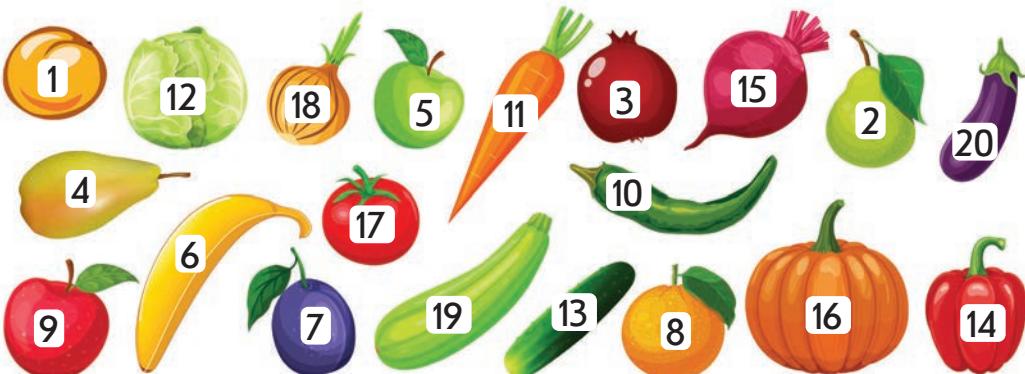

ЙЕЦИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

11дин 20гичә болған санларни билидиған болисән.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

- 1 Көктат билән мевә адәм саламәтлиги үчүн пайди-лиқ. Көктатларни өсүш рети билән ейт. Мевиләрни кемиш рети билән ейт.

- 2 Бу санларниң охашашлиғи билән айримчиліги немидә?

ӘСТӘ САҚЛА!

Бир ханилиқ санлар

0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

Икки ханилиқ санлар

онлуқлар бирликләр

1 0

1 6

3

11дин 20гичә болған санларниң намлирини оқи.
Улар қандак түзүлгөн?

	он бир	11	10 вә 1
	он икки	12	10 вә 2
	он үч	13	10 вә 3
	он төрт	14	10 вә 4
	он бәш	15	10 вә 5
	он алтә	16	10 вә 6
	он йәттә	17	10 вә 7
	он сәккиз	18	10 вә 8
	он тоққуз	19	10 вә 9
	жигирмә	20	10 вә 10

4

Тәңдимиләрни йәш.

$$x + 20 = 90$$

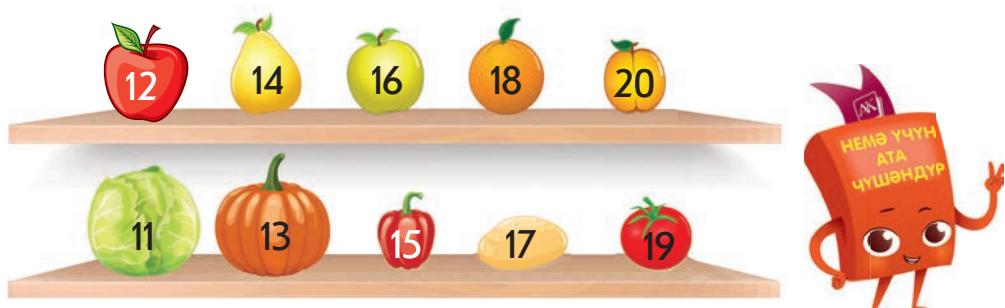
$$80 - y = 30$$

$$x - 70 = 10$$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

5

Мевиләр билән көктатлардики санларниң орунлишиш қанунийитини ениқла. Санлар билән қанунийәт ойлаштур.

11дин 20гичә болған санлар

ЙЕЦИНІ ОҚУП ҮГИНИШ

20гичә болған санашни, санларни селиштурушни билидіған болисиләр.

- 1 Бир ханилиқ санларни ата.
Икки ханилиқ санларни ата.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

ӘСТӘ САҚЛА!

Бир ханилиқ сан һәрқачан икки ханилиқ сандын кам болиду.

$$4 < 11$$

Икки ханилиқ санларни селиштурғанда алди билән онлуқтарни селиштуриду. Онлуқтар тәң болса, бирликлирini селиштуриду.

$$12 < 20$$

$$1 < 2$$

$$12 < 14$$

$$2 < 4$$

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

- 2 Алийәм қандақ мөгуларни тәрди, Садирчұ?
- Яз вә оқи.

Сән йәнә қандақ бир ханилиқ санларни атап берәләйсән? Яз. 10дин 20гичә болған икки ханилиқ қандақ санларни билисән? Уларни яз.

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

3 Селиштур вә яз.

$$7 - 5 * 18$$

$$12 * 2 + 2$$

$$9 - 6 * 13$$

$$9 + 1 * 10 - 1$$

$$14 * 6 + 4$$

$$20 * 8 + 2$$

4 Ңесапни чиқар. Әкси ңесап түз.

Алийәм 6 йогурт, Садир 4 йогурт сетип алди. Улар барлығы нәччә йогурт сетип алды?

ЖҮП БИЛӘН ИШ

5 Биринчи, иккінчи, ахирқи болуп жүгрәп келиватқан мусабиқигә қатнашқұчиларның номерини ата. Сүрәт бойичә соаллар түз.

Сән спорт билән шуғуллиниш алдида тоюп тамақлинишқа болмайдығинини биләмсән?
Жүгрәштин кейин татлиқ ширнә ичмә. Су ич.

11дин 20гичә болған санларниң тәркиви

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

20гичә болған санларни
разрядлиқ қошулғучиларниң
қошундисиға ажыратышни үгинисән.

 $10+5$
 $15-10$
 $15-5$

1 Кубларни санаңқа ярдәмләш. Несаплашни чүшән-дүр.

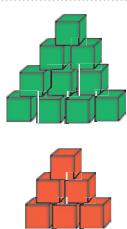

$10 + 4 = \boxed{\quad} \boxed{\quad}$

$4 + 10 = \boxed{\quad}$

$\boxed{\quad} - 4 = \boxed{\quad} \boxed{\quad}$

$\boxed{\quad} - \boxed{\quad} = \boxed{\quad}$

$10 + \boxed{\quad} = \boxed{\quad} \boxed{\quad}$

$\boxed{\quad} + 10 = \boxed{\quad} \boxed{\quad}$

$\boxed{\quad} - \boxed{\quad} = \boxed{\quad} \boxed{\quad}$

$\boxed{\quad} - \boxed{\quad} = \boxed{\quad}$

$10 + 5 = \boxed{\quad} \boxed{\quad}$

$\boxed{\quad} + \boxed{\quad} = \boxed{\quad} \boxed{\quad}$

$\boxed{\quad} - 5 = \boxed{\quad} \boxed{\quad}$

$\boxed{\quad} - \boxed{\quad} = \boxed{\quad}$

$10 + \boxed{\quad} = \boxed{\quad} \boxed{\quad}$

$\boxed{\quad} + \boxed{\quad} = \boxed{\quad} \boxed{\quad}$

$\boxed{\quad} - \boxed{\quad} = \boxed{\quad} \boxed{\quad}$

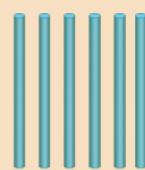
$\boxed{\quad} - \boxed{\quad} = \boxed{\quad}$

онлуқлар

1

бирликләр

6

ӘСТӘ САҚЛА!

Бу разрядлиқ қошулғучиларниң
қошундиси:

$10 + 6 = 16$

$6 + 10 = 16$

Әмәлләрниң өз ара мунасивитини
билип, елишқа берилгән мисалларни
несаплашқа болиду:

$16 - 10 = 6$

$16 - 6 = 10$

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

2

Дәптириңгә йезип, несапла.

$18 - 8$

$10 + 9$

$19 - 9$

$10 + 7$

$13 - 3$

$10 + 2$

«Йәшкә ярамлиқ – йәшкә ярамсиз» оюни

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3

Балилар «Йәшкә ярамлиқ – йәшкә ярамсиз» оюни-
ни ойниди. Эгәр тизилмиларнин мәнасини тапсан, Алийәмниң немини йошурғинини ениқлайсән.

4

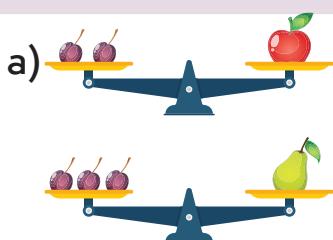
Һесапни чиқар. Экси һесаплар түз.

Садир 16 алма, Алийәм 10 алма жиғди. Садир қанчә алма ошук жиғди?

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5

Қайси еғир? Алмиму, нәшпүтму?
Алмиму, апельсинму?

Қошуш вә елиш

ЙЕӘНИНІ ОҚУП ҮГИНИШ

20гичә болған санларни
еғизчә қошуш вә елишни
орунлашни үгинисән.

$13 + 5$
 $19 - 5$

1

13кә 5ни қандақ қошушқа, 19дин 5ни қандақ
елишқа болидиғанлығыға қара.

$13 + 5 = 10 + \boxed{3 + 5}$

$19 - 5 = 10 + \boxed{9 - 5}$

$13 + 5 = 10 + \boxed{\quad}$

$19 - 5 = 10 + 4$

$13 + 5 = \boxed{\quad \quad}$

$19 - 5 = \boxed{\quad \quad}$

ӘСТӘ САҚЛА!

Бирликләрни бирликләргә қошиду.
Бирликләрдин бирликләрни алиду.

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

2

Дәптириңгә йезип, уни һесапла.

$12 + 6 = 10 + \boxed{2 + 6}$

$18 - 4 = 10 + \boxed{\quad - 4}$

$12 + 6 = 10 + \boxed{\quad}$

$18 - 4 = 10 + \boxed{\quad}$

$12 + 6 = \boxed{\quad \quad}$

$18 - 4 = \boxed{\quad \quad}$

$16 - 2 = 10 + \boxed{6 - 2}$

$14 + 2 = 10 + \boxed{\quad + 2}$

$16 - 2 = 10 + \boxed{\quad}$

$14 + 2 = 10 + \boxed{\quad}$

$16 - 2 = \boxed{\quad \quad}$

$14 + 2 = \boxed{\quad \quad}$

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3 һесаплашни чүшәндүр. Тәңликләр түз.

$$10 + 6 = 16$$

$$6 + 10 = 16$$

$$11 + 8 = 19$$

$$9 + 10 = 19$$

$$16 - 3 = 13$$

$$16 - 6 = 10$$

$$10 - 10 = 0$$

$$19 - 5 = 14$$

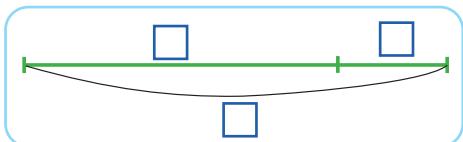
$$\text{---} + \text{---} = \text{---}$$

$$\text{---} - \text{---} = \text{---}$$

4 һесапни чиқар. Дәптириңгә сизмисини сал.
Уни толтур.

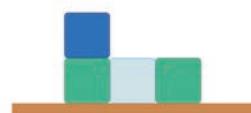
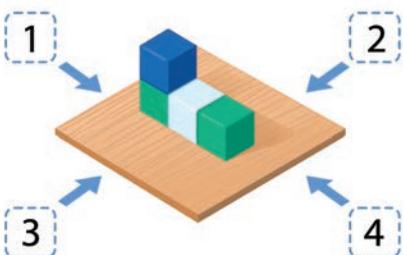
Тундин 3 літр су қуюп елинғанда, унің ичидә йәнә 15 літр су қалды. Тунда қанчә літр су болған?

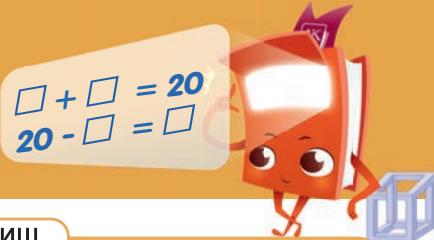
Елиш әмәли билән чиқидиган әкси һесап түз.

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5 Садир билән Алийәмниң кубларға қарап турған орниниң номерини ениқла.

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

20гичә болған қошушни вә елишни үгинисән.

1

Садир тәкчилики йогуртларни саниди. Мисалларға қара. Униңға йогуртларни санашқа ярдәмләш.

$$4 + 6 = 10$$

$$14 + 6 = 20$$

$$10 - 6 = 4$$

$$20 - 6 = 14$$

$$2 + 8 = 10$$

$$12 + 8 = 20$$

$$10 - 8 = 2$$

$$20 - 8 = 12$$

$$7 + 3$$

$$17 + 3$$

$$10 - 9$$

$$20 - 9$$

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

2 һесапла.

$10 - 4$

$20 - 4$

$10 - 3$

$20 - 3$

$10 - 5$

$20 - 5$

$10 - 7$

$20 - 7$

ТОП БИЛӘН ИШ

3 һесапла. Балилар нәмә сетип алди?

50

$- 30$

$- 5$

$- 5$

КАЙМАК

15

$+ 5$

$- 7$

$- 10$

СҮТ

ЖҮП БИЛӘН ИШ

4 һесапни чиқар. Әкси һесап түз.

Дуканға 20 літр сүт, униндін 3 літр кам қаймақ әкелди. Дуканға нәччә літр қаймақ әкелди?

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5 Үч түрлүк сүт мәһсулатиниң қошундисидин 10 сани чиқидигандәк топлам түз.

ПИШШИҚДАШ

Еғизчә қошушни вә елишни орунлайдыған болисән.

- 1 Баш орунларға керәклик санларни ата.
Санларни тоғра вә әкси рәт билән сана.

ЖҮП БИЛӘН ИШ

- 2 Несаплашни қандақ орунлаш керәк екәнлигини чүшәндүр.

$$\begin{array}{ccc} 1 & 1 & + \\ \textcolor{pink}{\text{---}} & \textcolor{pink}{\text{---}} & \end{array} \quad \begin{array}{ccc} 9 & = & \textcolor{pink}{\text{---}} \\ \textcolor{pink}{\text{---}} & \textcolor{pink}{\text{---}} & \end{array}$$

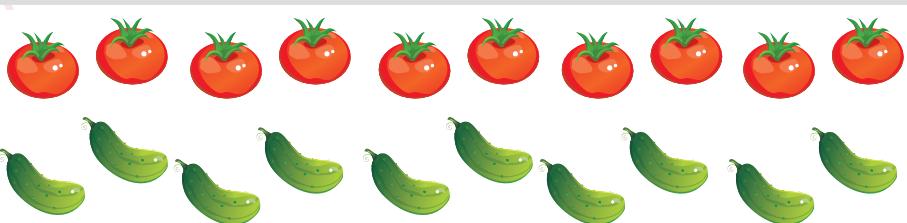
$$\begin{array}{ccc} 8 & + & \textcolor{pink}{\text{---}} \\ \textcolor{pink}{\text{---}} & \textcolor{pink}{\text{---}} & \end{array} \quad \begin{array}{ccc} 1 & 1 & = \\ \textcolor{pink}{\text{---}} & \textcolor{pink}{\text{---}} & \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} 1 & 9 & - \\ \textcolor{pink}{\text{---}} & \textcolor{pink}{\text{---}} & \end{array} \quad \begin{array}{ccc} 3 & = & \textcolor{pink}{\text{---}} \\ \textcolor{pink}{\text{---}} & \textcolor{pink}{\text{---}} & \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} 1 & 8 & - \\ \textcolor{pink}{\text{---}} & \textcolor{pink}{\text{---}} & \end{array} \quad \begin{array}{ccc} 5 & = & \textcolor{pink}{\text{---}} \\ \textcolor{pink}{\text{---}} & \textcolor{pink}{\text{---}} & \end{array}$$

ӨЗ АЛДИГА ИШ

- 3 Несапла.

$$\begin{array}{l} 6 + 4 \\ 16 + 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 10 - 9 \\ 20 - 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 3 + 7 \\ 13 + 7 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 2 + 5 \\ 12 + 5 \end{array}$$

4

Несапни чиқар. Икки әкси несап түзүп, уни чиқар.

Биринчи севәттә 5 кг, иккінчисидә униндін 3 кг ошук
помидор бар. Иккінчи севәттә нәччә килограмм
помидор бар?

3 кг ошук

ТОП БИЛӘН ИШ

5

5, 15, 20гә тәң санларниң қошундисини талла.
Улар билән бағлинишлик айрима түз.

$0 + 5$		$10 + 5$		$17 + 3$
$1 + 4$		$11 + 4$		$12 + 8$
$2 + 3$		$12 + 3$		$16 + 4$
$3 + 2$	$15 =$	$13 + 2$		$18 + 2$
$4 + 1$		$14 + 1$		$10 + 10$
$5 + 0$		$15 + 0$		$0 + 20$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

6

Мисалларни қатар вә тик қур бойичә несапла.
Бош чақмақларни толуқтұр.

40	+		= 90
+	☆	-	☆ +
30	-		= 10
=	☆	=	☆ =
	+		=

90	+	10	=	
-	☆	+	☆ -	
50	-	30	=	
=	☆	=	☆ =	
	+		=	

11дин 20гичә болған санлар

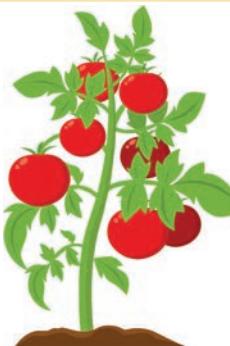
ПИШШИҚДАШ

Қошуш вә елишни
орунлайдиған болисән.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

- 1 Көктатлиқтің қанчә килограмм помидор билән тәрхемәк жиғди? Тапшурмини орунла.

Сүрәт билән қисқичә
йезилиши сизмиси
бойичә һесап түз.

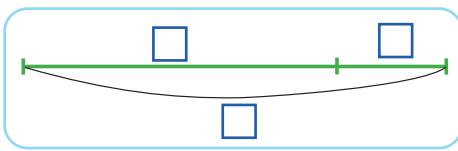
$$\begin{array}{r} \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - \boxed{} \end{array} \} ?$$

Қисқичә йезилиши
сизмиси бойичә
әкси һесап түз.

$$\begin{array}{r} \boxed{} - 8 \text{ кг} \\ \boxed{} - ? \text{ кг} \end{array} \} \boxed{}$$

- 2 Дәптириңгә сизмисини сизип, уни толтур.
һесапни чиқар.

Көктатлиққа 15 түп помидор вә 5 түп тәрхемәк олтарғу-
зулди. Барлығы қанчә түп
көктат олтарғузулди?
Әкси һесаплар түз.

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

3 Несапла. Өз ара бағлинишлик ипадиләр түз.

$12 + 4$

$10 + 7$

$16 + 2$

$10 + 2$

ТОП БИЛӘН ИШ

4 Биринчи тик құрға қошундиларни, иккінчи тик құрға айримиларни яз. Уларниң мәнасини тап.

$2 + 5$

$3 + 3$

$10 - 4$

$17 - 5$

$20 - 4$

$13 + 6$

$11 + 2$

$19 - 4$

$7 - 5$

$12 + 5$

$5 - 3$

$0 + 7$

$5 + 5$

$2 + 8$

$20 - 3$

$8 - 2$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5 Несапни чиқар.

Помидорларниң орниға дүгләкләр сал. Үч түрлүк помидорни қатарға қандақ һәр түрлүк орунлашту-рушқа болидиғанлиғини ениқла. һәр түрлүк нусхилирини сал.

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

20гичә 2дин топлап санашни үгинисән.

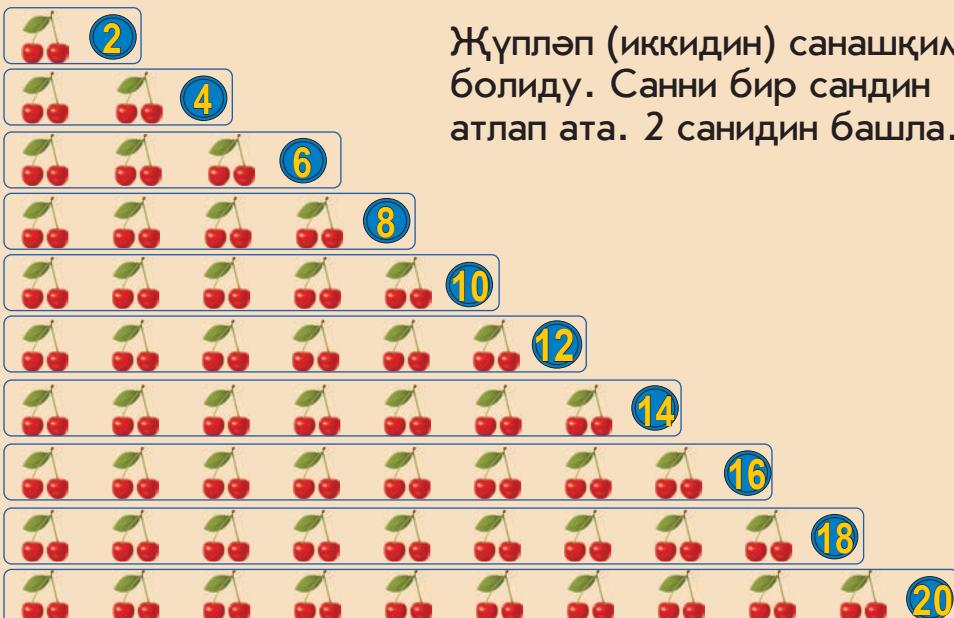
МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

1

Синипта нәччә бала бар? Жүгләп сана.

ӘСКӘ САҚЛА!

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

2

Өз ара бағлинишлиқ тәңдикләр түз.

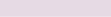
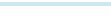
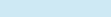
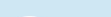

$10 + 3 = \boxed{\quad} \boxed{\quad}$

$3 + 10 = \boxed{\quad} \boxed{\quad}$

$\boxed{\quad} - 3 = \boxed{\quad} \boxed{\quad}$

$\boxed{\quad} - \boxed{\quad} = \boxed{\quad}$

ПИШШИҚДАШ

20гичә санайсән.

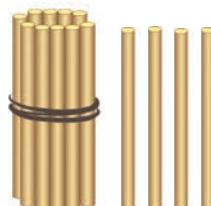
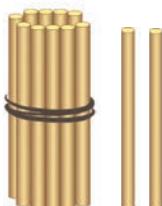
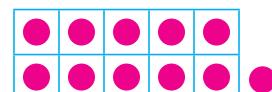
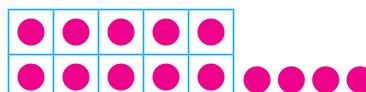
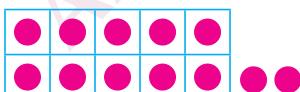
МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҺАЯТТА

1

Сүрәткә қара. Һәрбир сәяһәтчи қанчә таяқчидин әкәлгинини сана. Санларни ата

Қайсинаң, таяқчиси көп? Өсүш рети билән ата. Санларни 1гә ашурғын. Санларни 1гә кемит. Мошу санларниң хошнилирини ата.

2 Несапла.

$14 + 1$

$14 - 0$

$16 - 6$

$14 - 14$

$14 - 1$

$20 - 2$

ӘЗ АЛДИҒА ИШ

3 20гичә жүпләп сана. Санларни өсүш вә кемиш рети билән яз

ЖҮП БИЛӘН ИШ

4 Селиштур.

$10 + 9 * 10 + 3$

$18 + 2 * 20 - 8$

$10 + 7 * 19 - 2$

$14 - 2 * 20 - 2$

$10 + 2 * 15 - 3$

$20 - 9 * 10 + 1$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5 «Кәл, ойнайли». Сан орунлашқан қатар билән орунни йошурғын. Бу санни тапқан бала төвәндикі режә бойичә шу сан тоғрилиқ ейтеп бәрсун.

1) Бир ханилиқ яки иккى ханилиқ.

2) Санниң «хошнилири».

3) Санниң тәркиви.

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Қандақ монетилар
болидиғанлиғини билисән.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

- 1 Балилар ахча жиққан қачини ачмақ болди. Қачида қандақ монетилар болуши мүмкін? Уларни ата.

Һәрбір қапчуқта қандақ монетилар болуши мүмкін?

10 тәңгә
Садир

15 тәңгә
Алийәм

18 тәңгә
Санат

Һәрбір қапчуқтың 5 тәңгидин елинди. Уларниң һәрқайсида қанчә тәңгә қалды?

ӘСТӘ САҚЛА!

Баһа – бир товар (нәрсә) үчүн төлинидіған ахча.

90 тг

100 тг

70 тг

ӘЗ АЛДИҒА ИШ

2 Тапшурмини орунла.

а) Несапни чиқар. Экси несап түз.

Алийәмдә 100 тәңгә бар. Садирда 60 тәңгә бар.

Алийәмдә қанчә ахча ошуқ?

ә) Монетилар билән 100 тәңгини, 60 тәңгини жиғип көр. Өзәңниң нусханы яз

ТОП БИЛӘН ИШ

3 Сана. Соалларға жауап бер.

1

2

3

4

5

Қайси қапчуқта ахча аз?

Қайси қапчуқта ахча көп?

Қайси қапчуқта монета көп?

Қайси қапчуқта монета аз?

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4 Тәңдимиләрни йәш.

$$y + \text{10-тенге} = \text{10-тенге}$$

$$\text{50-тенге} - y = \text{20-тенге}$$

$$x + \text{2-тенге} = \text{10-тенге}$$

$$x - \text{20-тенге} = \text{10-тенге}$$

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

5 Немә сетип алидигиниңни талла.

Төләм ясайдыған монетиларни жиғ.

70 тг

90 тг

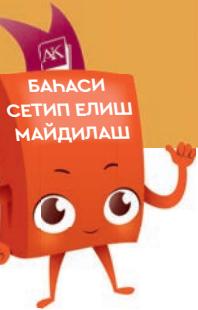

80 тг

100 тг

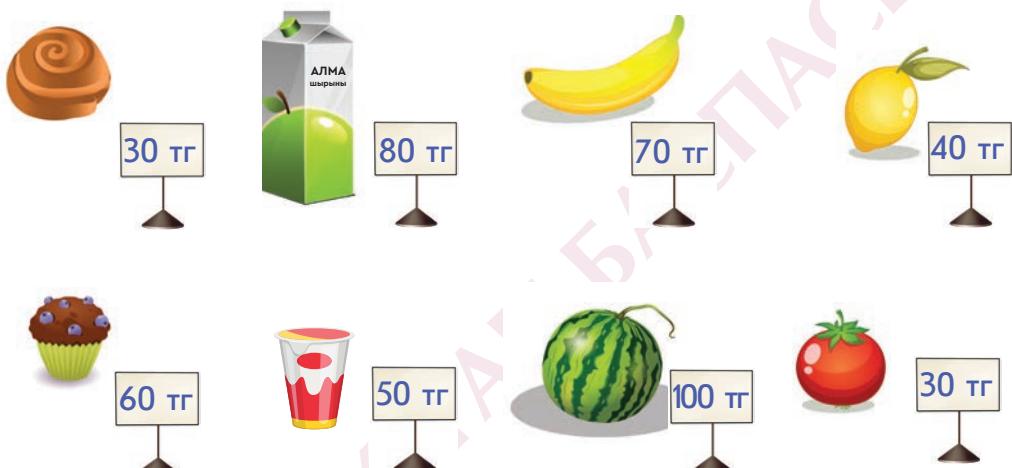

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Монетиларни майдилашни үгинисән.

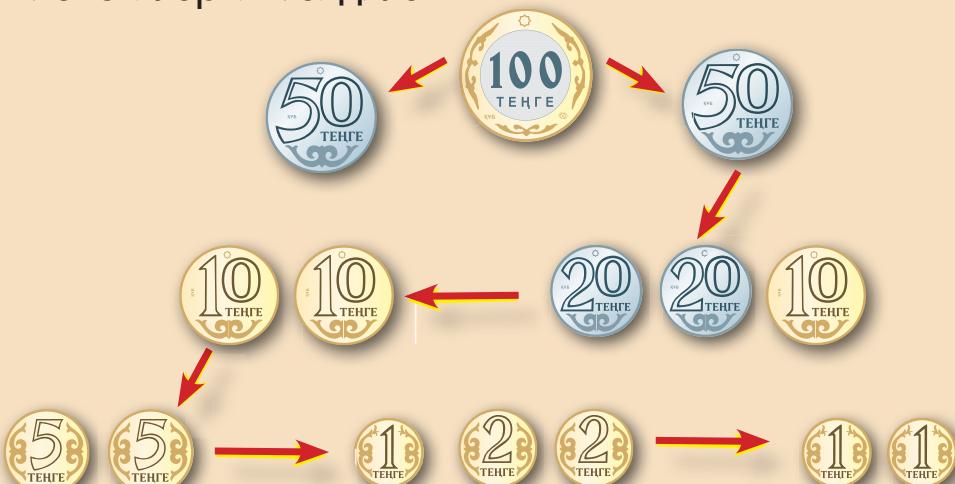
МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

- 1 Көрситилгән баһаниң һәр түрлүк усул билән қандақ топлашқа болиду?

ӘСТӘ САҚЛА!

Монетиларни майдилаш.

ӘЗ АЛДИҒА ИШ

2 100 тәңгини монетилар билән майдилашниң, икки усулини яз.

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

3 Қапчуктардик монета саны билән барлық ахча топлимини селиштур.

Бу қапчуқта барлығи

монета бар.

Бу қапчуқта барлығи

тәңгә бар.

Бу қапчуқта барлығи

монета бар.

Бу қапчуқта барлығи

тәңгә бар.

ЖҮП БИЛӘН ИШ

4 Қисқиңе йезилиши бойичә өз ара әкси һесаплар түз.

Болди -

Болди -

Болди - ? тг

Хәшләнди -

Хәшләнди - ? тг

Хәшләнди -

Қалди - ? тг

Қалди - тг

Қалди - тг

пишшиқдаш

Монетилар билән һесаплашлар орунлайсән.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

1

Садир билән Алийәмдә 100 тәңгидин бар. Уларниң һәрқайси 2 товардин таллиди. Балилар қандақ товарларни сетип алалиди вә уларниң һәрқайсида қанчә тәңгә қалди?

Сән дуканда. 2 товар, 3 товар сетип ал.
Қошундини һесапла.

ӘСТӘ САҚЛА!

Сән сетип алидиған нәрсениң ахчисидин ошуқ ахча бәрдин. У чағда сеңиқчи саңа ахча қайтуриду.

ӘЗ АЛДИҒА ИШ

2 Несапларни чиқар. Әкси несап түзүп көр.

а) Болди – 100 тг
Хәшлиди – 70 тг
Қайтурди – ? тг

ә) Болди – 90 тг
Хәшлиди – 50 тг
Қайтурди – ? тг

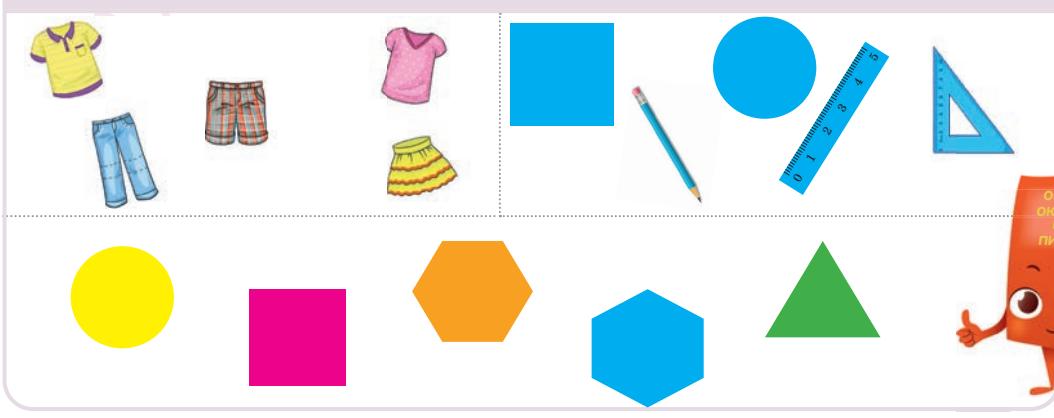
ТОП БИЛӘН ИШ

3 Жәдвәлгә қара. Несаплар түз вә чиқар.

		Хәшлиди	Қалди
	100 тәңгә	30 тәңгә	? тәңгә
	100 тәңгә	? тәңгә	40 тәңгә
	? тәңгә	50 тәңгә	10 тәңгә

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4 Һәрбир топтики нәрсиләр қандақ бәлгүлири бойичә топланғинини ейт.

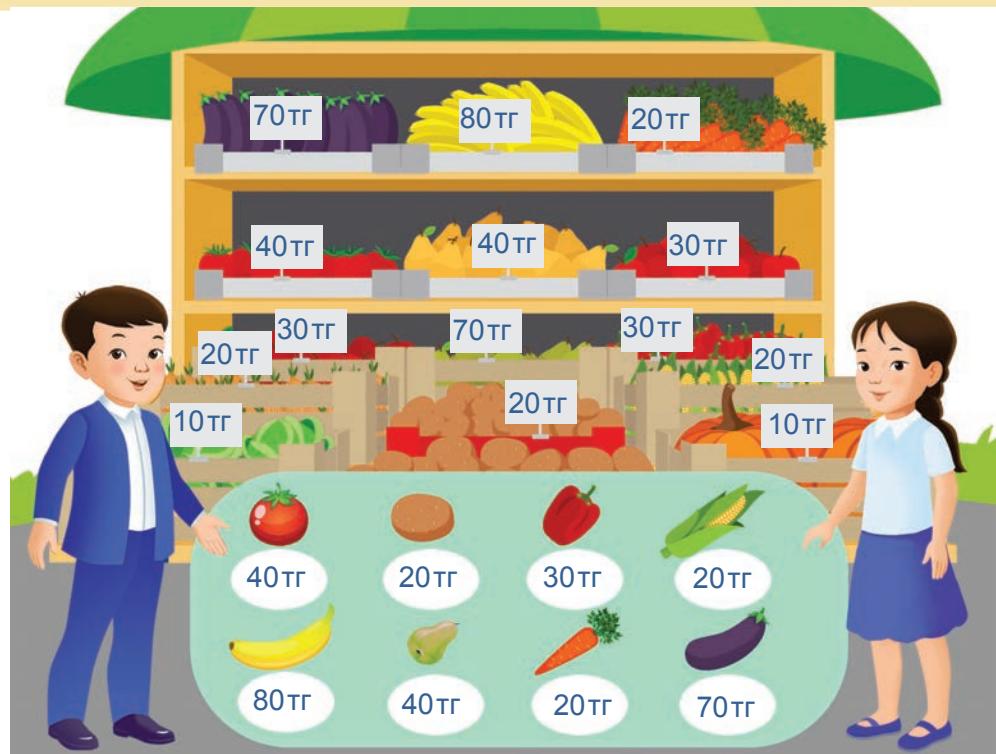
ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

«Қиммәт», «әрзән» дегендегің, немә екәнлигини билисән.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

1

Садир билән Алийәмдә 100 тәңгидин бар. Садир 2 товар, Алийәм 3 товар сетип алди. Балилар қандақ товарлар септап елиши мүмкін?

Немә қиммәт, немә әрзән?

ӘСТӘ САҚЛА!

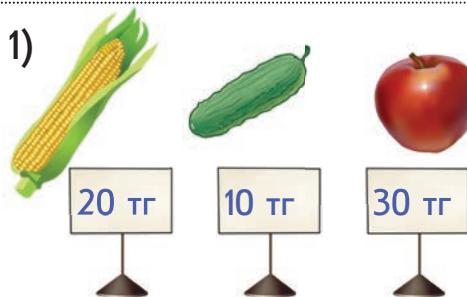

Нәриқ – бу барлық септап елинған товар (бирнәччә нәрсә) үчүн төлинидиған ахча. Нәрқи яки баһаси тоғрилиқ ейтқанда әрзән («кам»), қиммәт («ошуқ») сөзлири қоллинилиду. Шундақла нәрсинин баһаси-ни, нәрқини «жуқури», «төвән» дәпму ейтиду.

ӘЗ АЛДИҒА ИШ

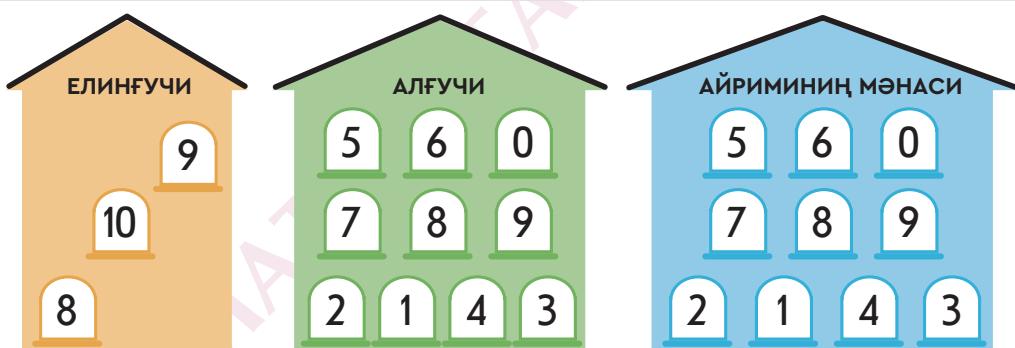
2 Ипадә түзүп, униң мәнасини тап

Қайси товар қиммәт? Қайси әрзән? Қанчигә қиммәт, қанчигә әрзән

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

3 4 айрима түз.

ЖҮП БИЛӘН ИШ

4 Һесапла. Достуңниң һесаплишини тәкшүр.

$100 - 100$
 $60 - 40$
 $60 + 40$

$70 + 20$
 $70 - 20$
 $80 + 10$

$50 + 30$
 $60 + 30$
 $70 - 30$

$40 - 20$
 $90 - 40$
 $20 + 40$

Майдилаш вә төләм ясаш

ПИШШИҚДАШ

Монетилар билән
һесаплашлар орунлайсән.

МАЙДИЛАШ ВӘ
КАЙТУРУЛИДИГАН
АХЧА

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҺАЯТТА

1 Чүшлүк тамақни талла. Қошундини һесапла.

1 – 30 тәңгә

– 40 тәңгә

– 20 тәңгә

2 – 30 тәңгә

– 50 тәңгә

– 20 тәңгә

3 – 30 тәңгә

– 10 тәңгә

– 20 тәңгә

Қайси чүшлүк тамақ әрзән? Қанчигә әрзән? Һәрбир чүшлүк тамақның нәркىни қандақ монетиларни жиғип төләшкә болиду?

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

2 Озүқ-түлүккләрниң баһалирини әң әрзинидин башлап әң қиммитигә қарап яз.

30 тг

40 тг

80 тг

60 тг

10 тг

3 һесапла.

$10 + 8$

$14 - 10$

$20 - 8$

$12 + 6$

$15 - 3$

$12 + 8$

$16 - 6$

$17 + 2$

$13 + 7$

$18 - 5$

$14 + 3$

$20 - 9$

ТОП БИЛӘН ИШ

4 Сүрәтни пайдилинип, қисқичә йезилиши бойичә һесап түз. Экси һесаплар түзүп көр.

$$\begin{array}{r} \boxed{} \\ - \boxed{} \end{array} \quad ? \text{ ошук}$$

70 тг

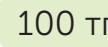
50 тг

1л

20 тг

100 тг

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

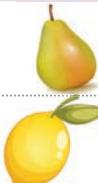
5 Тәхсигә 3 һәр түрлүк мевә селиш керәк. Қошундиси 10 сани чиқидиғандәк һәр түрлүк нусхиларни талла.

5

3

4

1

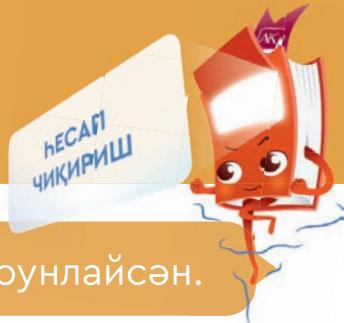

3

4

ПИШШИҚДАШ

Монетилар билән несаплашлар орунлайсән.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

1

Алийәм билән Садирниң қапчуғида бир нәччә монета бар. Алийәм қандақ озуқ-түлүк септеп елиши мүмкин? Садир немә септеп елиши мүмкин?

ЖҮП БИЛӘН ИШ

2

Сүрәттин икки товарни талла. Уларниң баһасини ейт. Несаплар түз вә чиқар.

<input type="text"/>	- <input type="text"/>
----------------------	------------------------

- ?, ошуқ

<input type="text"/>	- <input type="text"/>
----------------------	------------------------

- ?, кам

<input type="text"/>	- <input type="text"/>	↔	?	...
----------------------	------------------------	---	---	-----

-

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

3 Тәңдлик вә тәңсизлик түз.

*

*

*

*

4

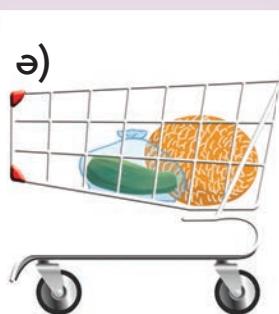
Сүрәткә қара. Қайси һарвудики товар еғир?

Барлық товарниң массисини һесапла.

a)

ә)

б)

2 кг

5 кг

3 кг

4 кг

1 кг

4 кг

3 кг

2 кг

пишшиқдаш

Монетилар билән һесаплашлар орунлайсән, һесаплар чиқирисән.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҺАЯТТА

- 1 Балилар 10 адәмгә дәстихан яйди. Қанчә қача-
қомуч йетиshmәйду?

Сизмилар бойичә һесаплар түз.

$$\boxed{} - \boxed{}$$

$\boxed{} - ?$, $\boxed{}$ ошук

$$\boxed{} - \boxed{}$$

$\boxed{} - ?$, $\boxed{}$ кам

$$\boxed{} - \boxed{} \leftarrow ? \dots$$

ӘЗ АЛДИҒА ИШ

2

Озук-түлүккләрниң баһасини әң қиммитидин башлап әң әрзинигә қарап яз. « ___ қарифанда ___ қанчигә қиммәт» дегәнни ениқлаш керәк болидиған һесап түз.

90 тг

50 тг

30 тг

70 тг

100 тг

10 тг

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3

һесапла. Өзәңни тәкшүр.

$10 + 5$

$20 - 2$

$14 + 2$

$18 - 8$

$15 + 5$

$18 - 6$

$19 - 9$

$20 - 8$

$19 - 3$

4

Тәңдимиләрни йәш.

$18 - x = 8$

$60 + x = 100$

$x - 20 = 40$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5

Нан мәһсулатлири билән ширниларни таллашниң қанчә нусхиси бар? Сетип елинған товарниң нәрқи қанчә?

20 тәңгә	30 тәңгә	50 тәңгә	
	? тәңгә	? тәңгә	? тәңгә
20 тәңгә			
	? тәңгә	? тәңгә	? тәңгә
10 тәңгә			

Жәдвәлләр вә пиктограммилар

ПИКТОГРАММИЛАР

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Пиктограммилар түзисән.

МАТЕМАТИКА КУНДИЛИК ҚАЯТТА

1

Садирниң аилиси мевә-чевиләрни йегәнни яхши көриду. Пиктограммиға қарап, кимниң немини яхши көридиғанлигини ейт.

Һәр түрлүк мевиләр селинған севәтләр санини жәдвәлдә ушшақ сүрәт пиктограммиларниң ярдими билән көрсәттүк.

Пиктограмма түзүп, өз аиләндә кимниң немини яхши көридиғинини ейт.

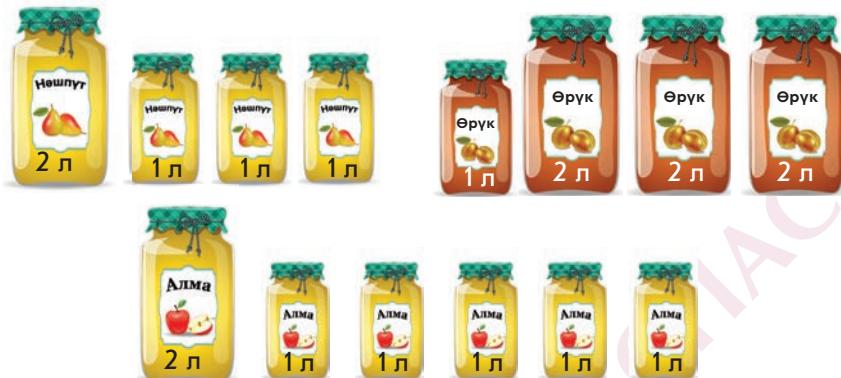
ӘСТӘ САҚЛА!

Пиктограмма – нәрсиләр яки һадисиләр, уларниң сани тоғрилиқ символлық тәсвирләш билән (бәлгү) берилгән әхбарат.

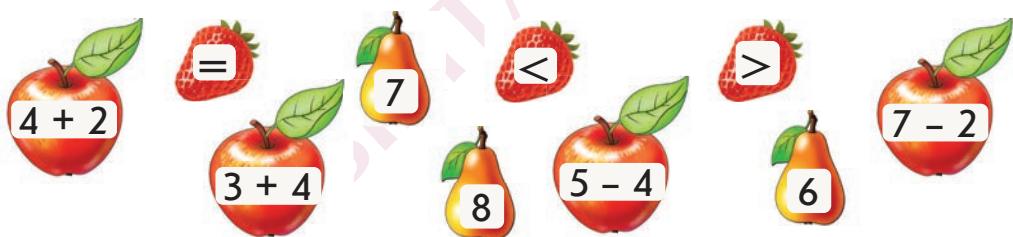
ӘЗ АЛДИҒА ИШ

- 2 Сүрәт бойичә пиктограмма түз.
Банкиниң сүритини фигурилар билән алмаштур.

ЖҮП БИЛӘН ИШ

- 3 Тәңлиқ вә тәңсизлик түз.
Достуң билән мусабиқигә чүш

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

- 4 Қандақ санлар йошурулған?
Дұрус жарапни талла.

$$\text{apple} + 2 = 16$$

$$5 + \text{apple} = 17$$

$$10 - \text{pear} = 2$$

10	18	1	6
12	20	16	15
4	14	8	19
7	5	17	

$$\text{orange} - 7 = 10$$

$$\text{strawberry} - 2 = 18$$

$$4 + \text{plum} = 19$$

пишиқдаш

Жәдвәлләр вә пиктограммилар түзисән.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

- 1 Алийәм аписи билән биллә аилиси үчүн һәр түрлүк тамақ тәйярлиғанни яхши көриду.

Алийәмниң аилиси қандақ таам түрини яхши көридиғанлигини ениқла.

Өз аиләң яхши көридиған таамлар пиктограммисини құр.

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

2

Мәтін бойичә дәптириңгә пиктограмма түз. Алий-әм алмини, нәшпүтни, қарәрүкни яхши көридиғинини ейтти. Садир қарәрүк билән алмини яхши көриду. Сәнәм пәкәт алмини яхши көриду.

Садир	+	+	-
Алийәм	+	+	+
Сәнәм	-	+	-
	қарәрүк	алма	нәшпүт

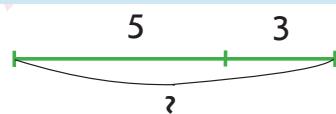
ТОП БИЛӘН ИШ

3

Бир һесапни талла. Сизмисини селип, һесапни чиқар. Әкси һесаплар түз.

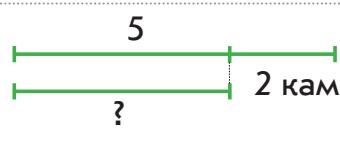
а) Севәттә 5 алма вә 3 нәшпүт бар.

Севәттә барлығы нәччә мевә бар

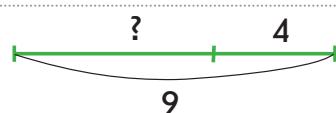
ә) Севәттә 5 алма вә униндин 2си

кам нәшпүт бар. Севәттә нәччә нәшпүт бар?

б) Севәттә 9 мевә бар. Униндин 4

нәшпүт елинди. Нәччә мевә қалды?

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4

Һәрбир топтика нәрсиләр қандақ бәлгүлири бойичә топланған?

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Диаграмминиң немә екәнлигини билисән.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

- 1 Биз мевини яхши көримиз. У – пайдилиқ. Сүрәт билән пиктограммиға қара. Һәрбір меһманға мевинин, һәр түридин бир бирдин йетәмдү?

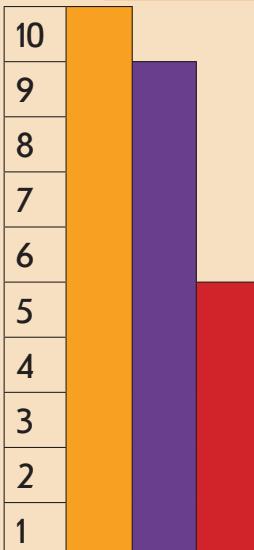

ӘСТӘ САҚЛА!

10	●		
9	●	●	
8	●	●	
7	●	●	
6	●	●	
5	●	●	●
4	●	●	●
3	●	●	●
2	●	●	●
1	●	●	●

-orange   plum   apple

Пиктограмма

Диаграмма

Бу – диаграмма.
Униң пиктограммидин айримчилігі унинда сүрәтләр пайдиланмайды.

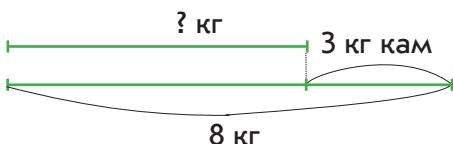
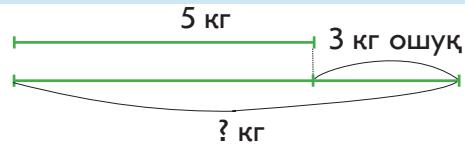

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

- 2 Сениң достлириң, қандақ мевиләрни яхши көриду? Диаграмма түз.

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3 Сизма бойичә һесап түзүп, уни чиқар.

ТОП БИЛӘН ИШ

4 Диаграммидә қанчә нәрсә тәсвирләнсә, дәптириңгә шунчә дүгләк сал. Дүгләкләрни диаграммидики рәңләргә мувапиқ боя.

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5 Неминиң йеник еқәнлигини ениқла.

а) Алма яки нәшпүт?

ә) Алма яки банан?

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Мувалиқлаштурушқа һесаплар чиқиришни үгинисән.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

- 1 һесапни оқи. Униңда санлар йоқ. Бирақ соалға жағавап бериш үчүн, һесапниң шәрти бойичә жәдвәлдики һәрбір оғулнинң намлиринин үддүлиға «плюс» яки «минус» бәлгүлирини қой.

Садир, Нурлан, Алимжан жүгрәштин мусабиқиге қатнашти. Этәр келәси пикирләр дурус болса, у чаңда ким бириńчи, ким иккиńчи, ким үчинчи болуп жүгрәп кәлди?

- 1) Садир бириńчи, Алимжан иккиńчи болуп жүгрәп кәлмиди.
- 2) Нурлан үчинчи, Садир иккиńчи болуп жүгрәп кәлмиди.

	1-орун	2-орун	3-орун
Садир			
Нурлан			
Алимжан			

ӘСТӘ САҚЛА!

1. Мұндақ һесапни чиқириш үчүн икки жиғин арисиди-
ки мувалиқлиққа жәдвәл түзгөн қолайлық.
2. Һәрбір жүмлини, йәни һесапниң шәртини диққет
қоюп оқи, жәдвәлгө бәлгү сал.
3. Өзәңниң язғиниңға қарап, ойлан. Жәдвәлгө қа-
рап, сән йәнә қандак хуласә ясайдын.
4. һесап соалиға жағавиңни тәйярла.

ӘЗ АЛДИҒА ИШ

- 2 Несапни оқи. Мошундақ жәдвәл түз. Уни несапниң шәрти бойичә толтур. Соалға жағап бер.

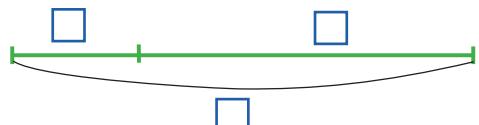
Гүлсәнәм, Тажигүл, Айзимхан вә Жанар спорт билән шуғуллиниду. Икки қызы жүгрәш билән, икки қызы теннис билән шуғуллиниду. Тажигүл билән Жанар һәр түрлүк спорт түри билән шуғуллиниду. Жанар билән Гүлсәнәм һәр түрлүк спорт түри билән шуғуллиниду. Жанар теннис билән шуғуллиниду. Қызларниң һәрбиди қандақ спорт түри билән шуғуллиниду?

	Гүлсәнәм	Тажигүл	Айзимхан	Жанар
Жүгрәш				
Теннис				

ЖҮП БИЛӘН ИШ

- 3 Несапниң шәртини вә сизмисини толуктур. Несапни чиқар.

Мәшиқлинишкә 10 поңзәк елинди. Қанчә поңзәк қалды?

СӘН ТӘТҚИҚАТЧЫ

- 4 Сән көктатларни истимал қилиш немә үчүн пайдилиқ екәнлигини билисән. Көктатлар тоғрилиқ несапни чиқар.

Апам серик, қызил, йешил рәңлилік тәхсиләргө капуста, помидор вә қызилча салди. Капустиниң йешил рәңлилік тәхсигө, помидорниң қызил рәңлилік тәхсигө селинмиғини бәлгүлүк. Һәрбир көктат қандақ рәңлилік тәхсиге селинғинини ениқла.

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Тоғра вә натоғра пикирләрни
ениқлашни үгинисән.

1 Кимниң немә ейтқинини ениқла.

Һәқиқәтчи
hәр қачан пәкәт һәқи-
қәтни (дүрүсини) еитиду.

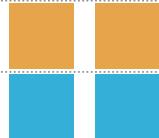

Ялғанчи
hәр қачан ялған (сахта)
сөзләйди.

- a) Ондин сәккизни алсақ, икки чиқиду.
- ә) Жигирмә қириқтін ошук.
- б) Бу йәрдә үчбулуңлуқтар тәсвирләнгән.
- в) Бу үчбулуңлуқтар әмәс.

$10 - 8 = 2$

$20 > 40$

ӘСТӘ САҚЛА!

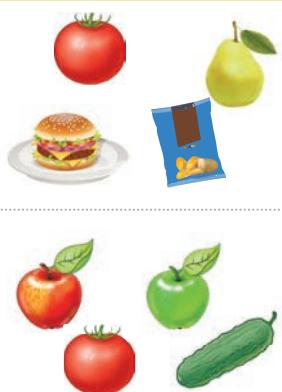
Тоғра болидиған пикир һәқиқәт дәп атилиду.

Натоғра пикир ялған дәп атилиду.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

2 Нәрсиләрни тап.

- а) һәқиқәтчи сүрәттә пайдилиқ нәрсиләрниң тәсвирләнгинини ейтти. Ялғанчи сүрәттә мевиләр тәсвирләнгинини ейтти.
- ә) һәқиқәтчи сүрәттә мевиләр тәсвирләнгинини ейтти. Ялғанчи бу нәрсинин – қызыл екәнлигини ейтти.

ӘЗ АЛДИҒА ИШ

3 Һәқиқәт пикирләрни ата.

Һәрбір бала бир мевини таллап алди. Алийәм бананни, унин әкиси Алим алмини, Садир алма билән нәшпүтни таллимиди. Балиларниң һәрқайси немини таллиди?

- Алийәм алмини таллиди.
- Алийәм бананни таллимиди.
- Садир бананни таллиди.
- Садир алмини таллимиди.
- Алим нәшпүтни таллиди.

Һәқиқәт вә ялған пикирләр түз.

ЖҮП БИЛӘН ИШ

4 Һесапни чиқар.

Сәнәм, Тұмахан, Айгүл вә Гүлинур төрти мурәббә қайнатти. Икки қызы мурәббини қариқаттын, икки қызы крыжовниктин қайнатти. Тұмахан билән Гүлинур мурәббини һәр түрлүк мәгиләрдин қайнатти. Гүлинур билән Сәнәммү мурәббини һәр түрлүк мәгиләрдин қайнатти. Гүлинур мурәббини крыжовниктин қайнатти. Қизларниң һәрқайси мурәббини қандақ мәгиләрдин қайнатти?

Сәнәм	Тұмахан	Айгүл	Гүлинур

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5 Һесапни оқуп, уни чиқар.

Барлық мевиләр һәр түрлүк рәңдікі тәхсиләргә селинди. Алма йешил рәңлик тәхсигө селинмиди. Қайси қандақ тәхсигө селинғинини ейт.

ЙЕЦИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

Жиғинларни селиштурушни үгинисән.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

1

Алийәм билән Садирниң бөлмиліридики нәрсиләрни жиғишқа ярдәмләш. Қайсина қәйәргә жиғишқа болиду? Балиларниң һәрбир тәкчигә жиққанлирини бир сөз билән қандақ аташқа болиду? Бу йәрдә қача-қомуучиниң сүрити барму?

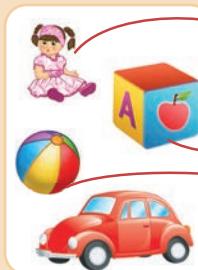

ӘСТӘ САҚЛА!

Жиғин – бу умумий бәлгүлири (хусусийәтлири) бойи-чә бириктүрүлгән нәрсиләрниң топи. Жиғинниң тәркивидики нәрсиләрни унин **элементлири** дәп атайду. Жиғинниң бирму элементи болмиса, баш жиғин дәп атилиду.

Бу тәң жиғинлар.

Бу тәң әмәс жиғинлар.

ӨЗ АЛДИГА ИШ

2

Дәптириңгә жиғинларниң намлирини яз. Һәр бир жиғин үчүн йәнә бир элементтин ойлаштур, уларни яз. Бу жиғинларниң қайсида элементларниң сани тәң.

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3

Сүрәткә қара. Садир билән Алийәмниң коробкисидики вә көк коробкидикى нәрсиләр жиғинини қандақ аташқа болиду? Садир билән Алийәмниң нәрсилирини сана. Селиштур.

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

4

Һәрбир жиғинни қандақ аташқа болиду? Һәрбир жиғинниң элементлирини ата. Уларниң намлирини дәптириңгә яз.

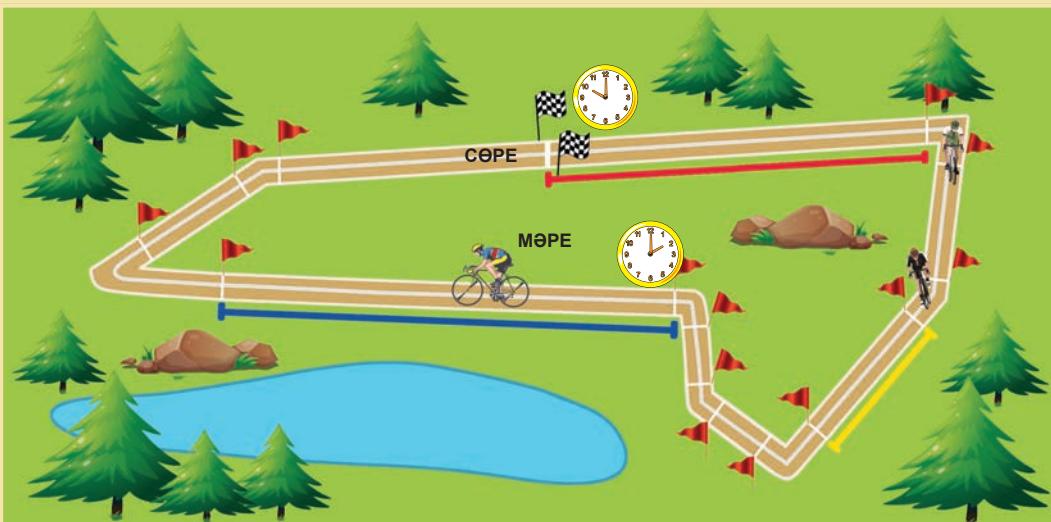

ЙЕҢИНИ ОҚУП ҮГИНИШ

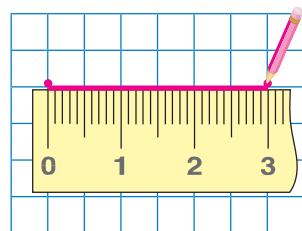
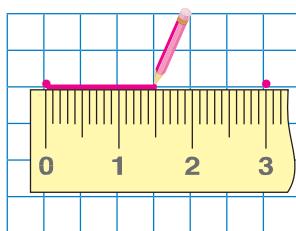
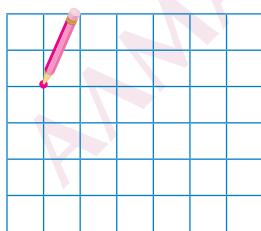
Кесиндә сизишни үгенисән.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

- 1 Мусабиқигә қатнашқуучи йолда қанчә вақыт болди? Сүрәттиki кесиндиләрниң узунлуғини өлчә.

Сән кесиндиниң узунлуғини өлчәш үчүн сизғучни пайдилинишни билисән. Энди кесиндә сизишни үгән. Сүрәткә дикқәт қоюп қара. Кесиндини сиз.

ӘСТӘ САҚЛА!

Кесиндини қандақ селиш керәк.

- 1) Чекит қой. Бу – кесиндиниң беши.
- 2) Сизғучни нөллик бөлигини мөшү чекиткә қоюп, кесиндиниң иккінчи учи болидиган чекитни бәлгүлә.
- 3) Сизғучни икки чекиткә қоюп, мөшү чекитләрни арисиға сизиқ жүргүз.

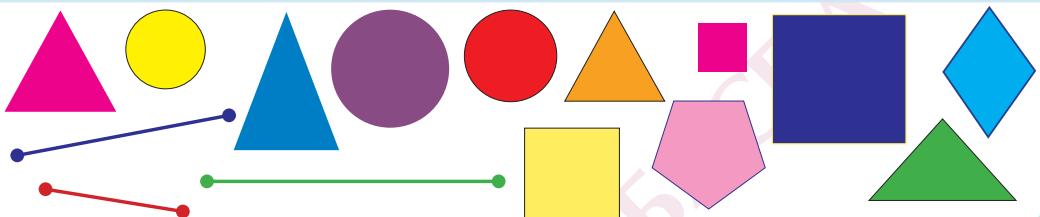
ӨЗ АЛДИҒА ИШ

- 2 Кесиндини өлчә. Берилгән кесиндидин 2 см узун вә 2 см қисқа кесиндиләр сиз.

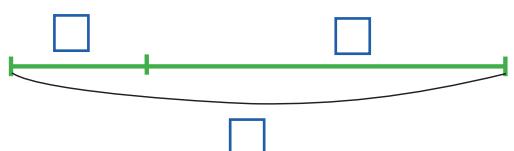
ЖҮП БИЛӘН ИШ

- 3 Фигуриларни қандақ топларға бөлүшкә болиду? Кесиндиләрни өлчә. Эң узун вә әң қисқа кесиндиләрни ата.

ЖҮП БИЛӘН ИШ

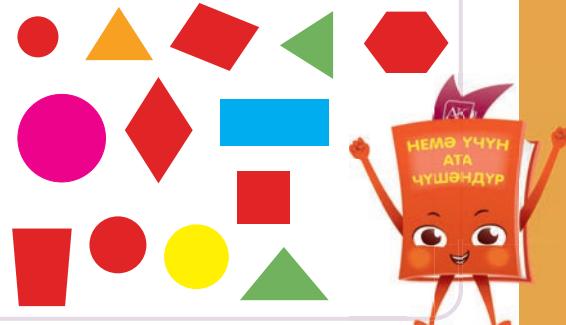
- 4 Сүрәт бойичә һесап түз. Узунлуғи 5 см кесиндә сиз вә мөшү һесапқа берилгән сизмини толтур.

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

- 5 Фигуриларни қандақ топларға бөлүшкә болиду?

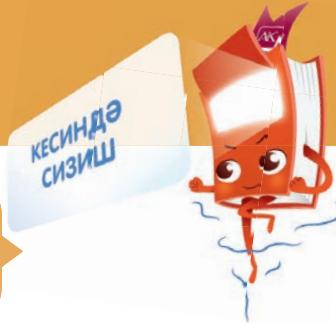
	Дүгләк-ләр	Дүгләк әмәсләр
Кизил		
Кизил әмәс		

Кесиндә сизиш

пишшиқдаш

Кесиндиләр сизип,
узунлуқлирини селиштурисән.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

1

Рәссам балиларниң узунлуққа қандақ сәкригигини тәсвирлиди. Узунлуғи қандақ кесиндиләр тәсвирләнгән? Өлчә. Эмәлиятта балилар тәхминән 100 см узунлуққа сәкриши мүмкин.

Кесиндиләрниң бирини талла. Дәптириңгә мошундақ кесиндә сиз. Униң узунлуғини яз.

2

Өзәң билидиған миқдарларни, уларниң өлчәм бирликлирини ата. Өлчәш қураллирини ата.

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

3

Берилгөн кесиндиң 3 см үзүн вә 3 см қисқа кесиндиңдер сиз.

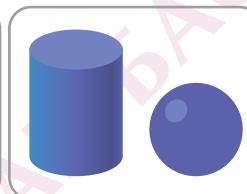
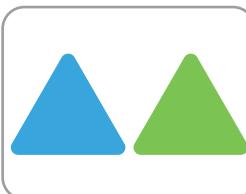
ЖҮП БИЛӘН ИШ

4

Һәқиқәтчи билән Ялғанчиниң ейтқан пикирлири бойичә хуласә яса. Фигураларни тап вә уларниң сүритини сал.

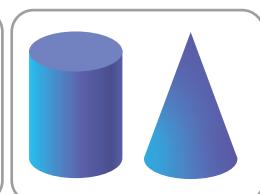
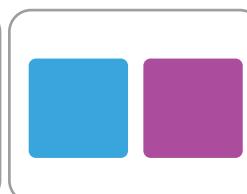
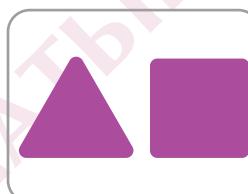
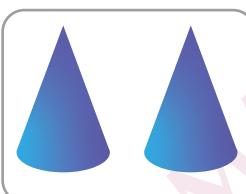
a) Һәқиқәтчи: япилақ фигурилар.

Ялғанчи: фигуриларниң рәңлири бирдәк әмәс.

ә) Һәқиқәтчи: япилақ фигурилар.

Ялғанчи: фигуриларниң рәңлири бирдәк.

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5

Соғыларниң массисини ениқла.

a)

ә)

ОЙЛАШТУР
ОЮН БИЛӘН БӨЛҮШ
ТАКЛИП ҚИЛ

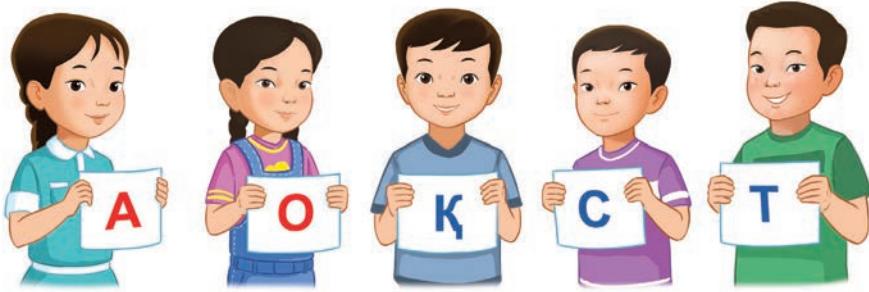
ЙЕЦНИНІ ОҚУП ҮГИНИШ

«Икки-иккидин» комбинацияләр нусхисини түзүшни үгинисән.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҺАЯТТА

1

Балилар түзгән икки һәриптин түридиған боғумлар үзүк тавуштын башлиниду. Қандақ боғумлар чиқиши мүмкін?

Боғумларни тәкірарлимас вә чаташмаслық үчүн, жәдвәл түзүп көрәйли:

	қ	с	т
а	қа	са	та
о	қо	со	то

Созук тавуштын башлинидиған боғумлар түзүп көр.

2

Һәр түрлүк 2 мевини талла. Қандақ нусхилар чиқиши мүмкін? Барлық нусхиларни аташ вә чаташмаслық усулинини ойлап тап.

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

3 Несапни чиқар.

Садир, Алийәм вә Диас шахмат ойнайдыған болди. Оюнчилар жұпини таллаш көрәк. Қанчә нұсха чиқиши мүмкін? Жәдвәлгә асаслинип чиқирип көр.

	Садир	Алийәм	Диас
Садир	-		
Алийәм		-	
Диас			-

ТОП БИЛӘН ИШ

4 Несапларға униқ қысқычә йезилишини талла.
Несапларнин үешилишини яз.

- а) Эстафетиға 16 қызы вә улардин Зи кам оғул қатнашти. Эстафетиға нәччә оғул қатнашти?
- ә) Эстафетиға 16 қызы вә 10 оғул қатнашти. Эстафетиға нәччә оғул кам қатнашти?
- б) Мусабиқигә қазақстанлық 3 команда, чәт әллик 6 команда қатнашти. Мусабиқигә барлығи қанчә команда қатнашти?

$$\boxed{\begin{array}{|c|} \hline \boxed{} - \boxed{} \\ \hline \boxed{} - \boxed{} \\ \hline \end{array}} \quad ? \quad 1$$

$$\boxed{\begin{array}{|c|} \hline \boxed{} - \boxed{} \\ \hline \boxed{} - \boxed{} \\ \hline \end{array}} \quad ? \dots \quad 2$$

$$\boxed{\begin{array}{|c|} \hline \boxed{} - \boxed{} \\ \hline \boxed{} - ? , \boxed{} \dots \\ \hline \end{array}} \quad 3$$

Пишшиқдаш

«Икки-иккидин» комбинациялар
нусхисини түзүшни үгинисән.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҚАЯТТА

- 1 Балилар таллиған көктатлар билән мевиләрниң намлирини терип яз.

Мән йешил
рәңлик
көктатларни
таллаймән.

Көктатлар	Мевиләр

Мән қызыл
рәңлик
мевиләрни
таллаймән.

Сән тәтқиқатчи

- 2 Апам пәкәт икки көктаттин салат ясимақчи.
Униң қандақ таллаш нусхилири бар?

ӨЗ АЛДИГА ИШ

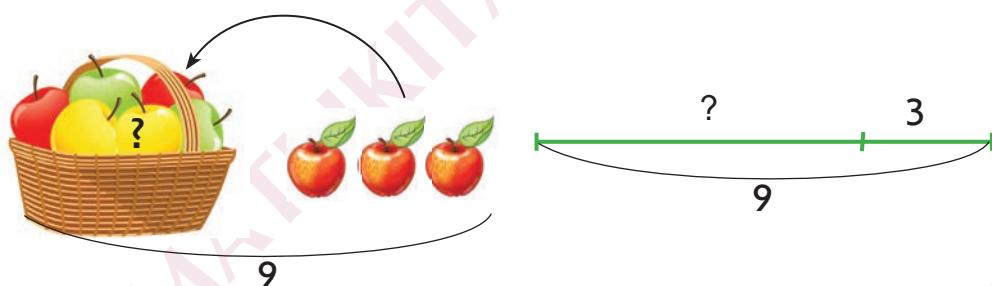
3 һесапни чиқар.

Балилар ашханиға бериш
үчүн жұп болуп сәпкә
турмақчи болди.
Айгүлдә жұп таллашниң
қанчә нусхиси бар?

ЖҰП БИЛӘН ИШ

4 Сүрәт вә сизма бойичә һесап түз. Кесиндә сизип,
мошундақ сизма сал. һесапни чиқар. Экси һесап-
лар түзүп көр.

5 һесапла. Өзәңни тәкшүр.

$30 \text{ л} + 70 \text{ л}$
 $90 \text{ кг} - 80 \text{ кг}$
 $30 \text{ л} + 60 \text{ л}$
 $100 \text{ кг} - 50 \text{ кг}$
 $90 \text{ л} - 90 \text{ л}$

$50 \text{ л} - 20 \text{ л}$
 $100 \text{ кг} - 30 \text{ кг}$
 $10 \text{ л} + 40 \text{ л}$
 $30 \text{ кг} + 50 \text{ кг}$
 $80 \text{ кг} + 20 \text{ кг}$

Пишшиқдаш

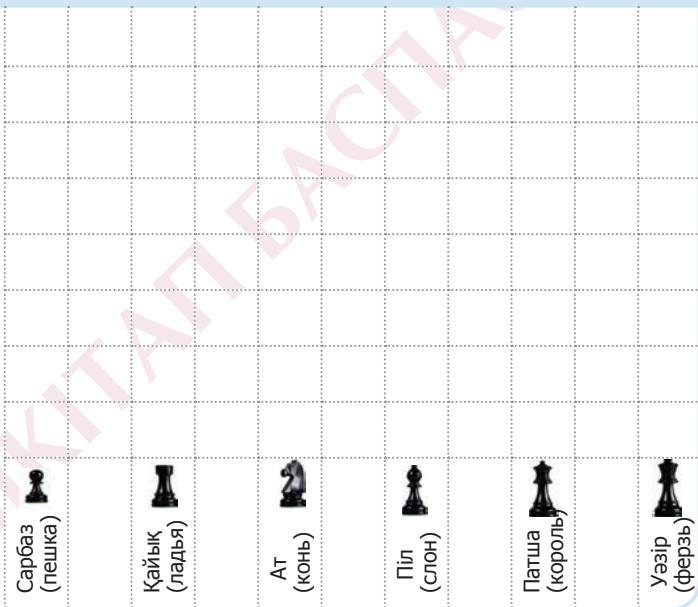
«Икки-иккидин» комбинациялар нусхисини түзүшни тәкірлайсән.

ТОП БИЛӘН ИШ

1

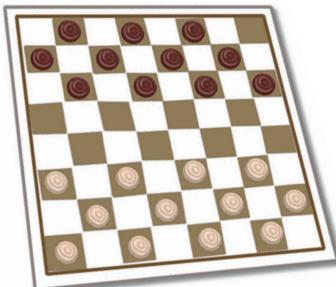

Сән шахмат фигурилириниң намлирини биләмсән? Фигуриларниң һәрбир түриниң санини ениқла. Бир рәнлик фигурилар сани тоғрилиқ диаграмма түз.

2

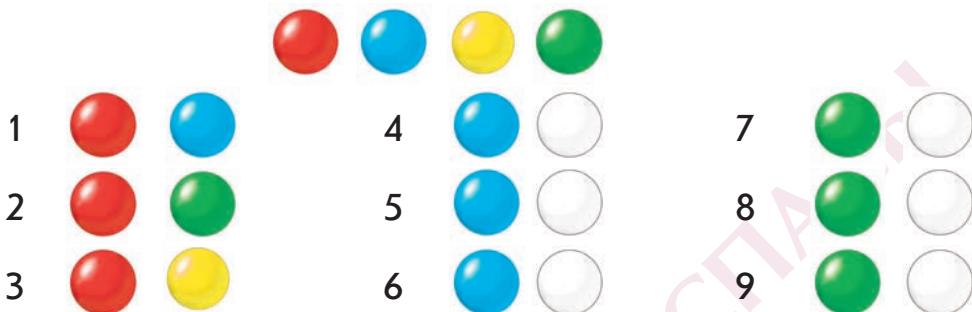
Сенинде ақ вә қара рәнлик шашкилар бар. Қаримай турууп икки шашкини елишин қерәк. Елинған шашкилар қандақ рәнлик болуши мүмкін?

1	2	3
☐ ☐	☐ ☐	☐ ☐

ӨЗ АЛДИГА ИШ

- 3 Төрт поңзәкниң һәр қандақ иккисини талла.
«Иккидин» теришниң қандақ нусхилири чиқиши мүмкин. Мону сүрәттә ошуқ нусхилар барму?

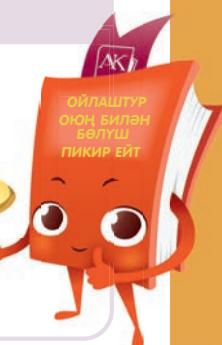
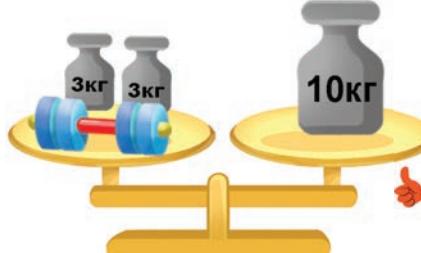
ЖҮП БИЛӘН ИШ

- 4 Несапларға ипадиләр яз.

- а) Садирда 100 тәңгә болди. У ахчисини қәләм сетип елишқа хәшлигәндін кейин, униң 40 тәңгиси қалды.
У қанчә ахча хәшлиди?
- ә) Залда 18 бала бар. Униң 7си – қыз. Залда қанчә оғул бар?
- б) Һойлиға дәслеп 12 бала, андин кейин йәнә 5 бала чиқти. Һойлиға барлығы нәччә бала чиқти?

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

- 5 Һәрбир гантельниң салмиғи қанчә екәнлигини ениқла.

ПИШШИҚДАШ

Фигуриларни тәсвирләшни вә улардин комбинацияләр түзүшни үгинисән.

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҺАЯТТА

1

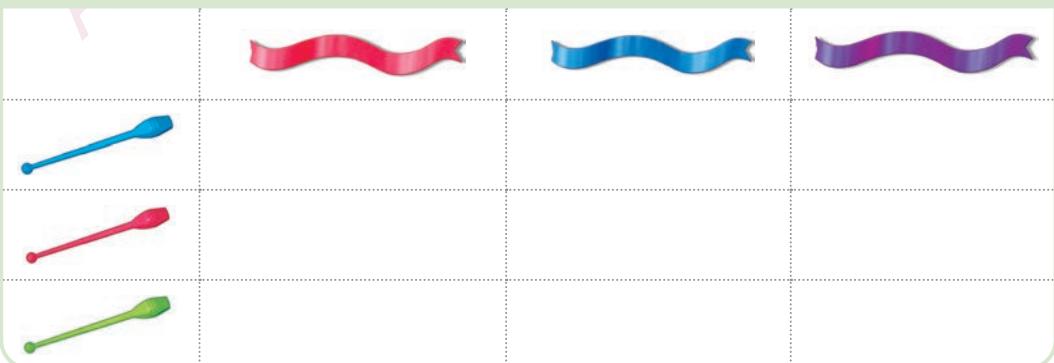
Бәдийй гимнастика дәриси үчүн һәр түрлүк қураллар керәк. Бу құраллар қандақ геометриялык фигуриларға охшайды?

Рәссам узунлуғи қандақ лентини тәсвирлиди? Өлчә.

2

Икки һәр түрлүк қурални таллашниң, қандақ нусхилири бар?

ӨЗ АЛДИҒА ИШ

- 3 Узунлуги 3 см болидиган кесиндә сиз. Униң астиға униндейдин 2 см узун кесиндә сиз.

ТОП БИЛӘН ИШ

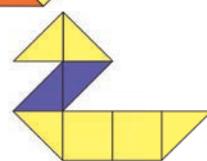
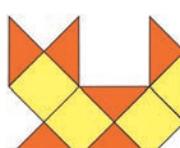
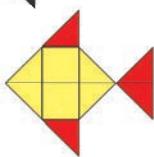
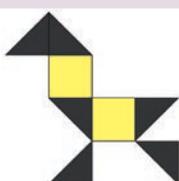
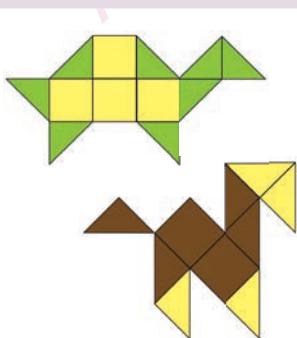
- 4 Несапни чиқар.

Марат 1 м узунлукқа, Садир униндейдин 2 м жирақ-лиққа сәкриди. Садир қандақ узунлукқа сәкриди?

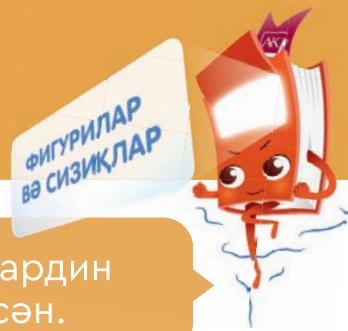

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

- 5 Балилар фигурилардин аппликация яси迪. Һәрбир аппликация үчүн қанчә толук квадратлар керек болди?

Геометриялык фигурилар

ПИШШИҚДАШ

Фигуриларни тәсвирләшни вә улардин композицияләр түзүшни үгинисән.

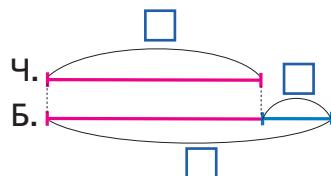
МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҺАЯТТА

- 1 Мәктәп оқығучилири веломусабиқигә қатнашти. Балилар мәйдандин жүргүп өткәндә қандақ сизиқлар пәйда болди?

Сунук сизиқниң һәрбир кесиндини өлчә.
Әң үзүн вә әң қисқа кесиндини сиз.
Достундик тәкшүрүшини сора.

- 2 Һесапни чиқар. Экси һесаплар түзүп, уларни чиқар.

Дүканды бир һәптә ичидә 20 чоңларға бегишланған велосипед, униндін 10и ошук балиларға бегишланған велосипед сетилди. Нәччә балилар велосипеди сетилди?

ЖҮП БИЛӘН ИШ

3 Несапла. Селиштур.

$13 * 13 + 6$

$17 * 17 - 2$

$14 * 14 + 3$

$60 + 30 * 30 + 60$

$70 - 20 * 70 + 20$

$70 - 30 * 40 + 10$

$6 + 14 * 14 + 6$

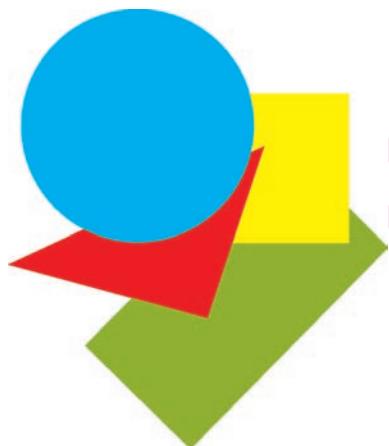
$7 - 4 * 17 + 3$

$2 + 16 * 18 - 5$

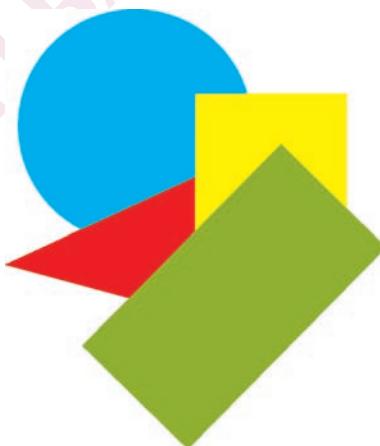
ЖҮП БИЛӘН ИШ

4 Үстәлгә фигурилар қандақ рәт билән орунлаштурулди? Қәғәздин фигурилар қийип ал. Өзәң композиция қураштур.

a)

ә)

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5 Башкийим вә футболка топлимини таллашниң қанчә нусхиси бар?

пишиқдаш

Фигуриларни тәсвирләшни вә улардин композицияләр түзүшни үгинисән.

1 Һесапларға соаллар қой. Уларниң бириниң йешилишини яз.

- а) Мусабиқигә 20 оғул, униңдин 10и кам қиз қатнашти.
ә) Мусабиқигә 20 оғул вә 10 қиз қатнашти.

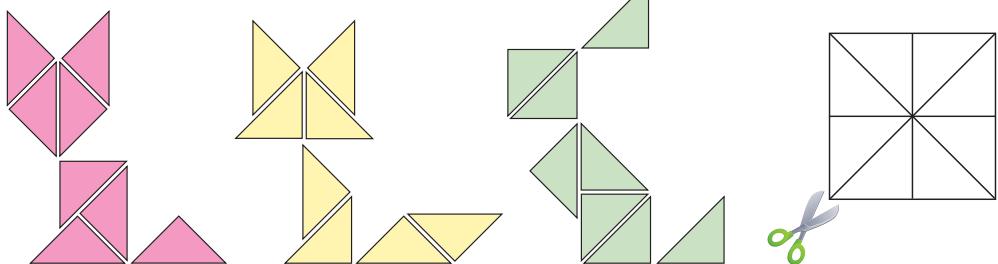
$$\begin{array}{l} \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - \boxed{} \end{array} \left. \right\} ?$$

$$\begin{array}{l} \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - \boxed{} \end{array} \rightarrow ? \dots$$

$$\begin{array}{l} \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - ?, \boxed{} \dots \end{array}$$

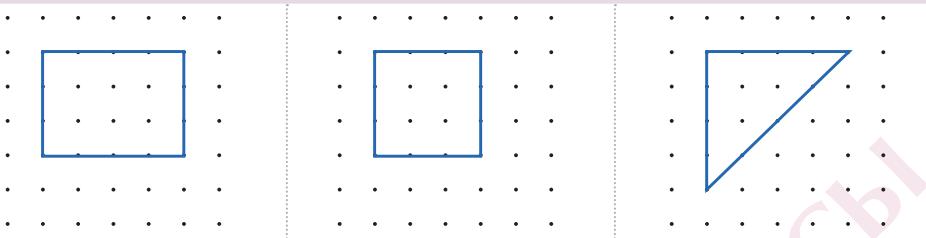
топ билән иш

2 Сүрэttә көрситилгәндәк квадратни қатла вә ач. Сизиқлар бойи билән қийип ал. Фигурилар түз.

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

3 Дәптириңгә селип көр.

4 Тәңлімиләрни йәш.

$$16 - x = 6$$

$$50 + x = 100$$

$$x - 10 = 40$$

МАТЕМАТИКА КҮНДИЛИК ҢАЙТТА

5 Һәрбір өмәктика мәшиқләрниң башлиниш вақтиға қара.

Стадионғичә болған йол 1 saat вақитни алиду.
Спортчиларниң һәрқайсига кечикмәслиги үчүн
өйдин нәччидә чиқиши керәк?

Өмәкләрниң һәрқайса мәшиқләр көрситилгендеген вақитта башлиниду. Андин кейин 2 сааттін кейин аяқлишиду.
Мәшиқләрниң аяқлишиш вақтини ениқла.

Өз билимиң билән маһаритиңни тәкшүрәйсән.

БИЛИШ

- 1 Узунлуғи 5 см болидиған кесиндей сиз.

ЧУШИНИШ

- 2 Несапла.

$2 + 10$

$20 + 30$

$14 + 2$

$10 - 9$

$100 - 90$

$15 - 3$

$9 - 9$

$40 + 60$

$18 + 2$

ҚОЛЛИНИШ

- 3 Сүрәтләргө қара. 2 тәңсизлик түз. Көктатларниң массилири бойичә диаграмма түз. Көктатларниң массилири тоғрилиқ мәлumatларни пайдилан.

3 кг

2 кг

1 кг

1 кг

1 кг

2 кг

6 кг

1 кг

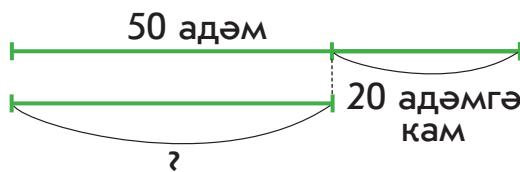
АНАЛИЗ

4 Пәкәт һәқиқәт пикирләрниң номерини яз.

1. Учбулуңлуқниң үч булуңи бар.
2. Квадратнин үчтин ошук булуңи бар.
3. Квадрат – бу төртбулуңлуқ.
4. Дүгләкниң иккى булуңи бар.

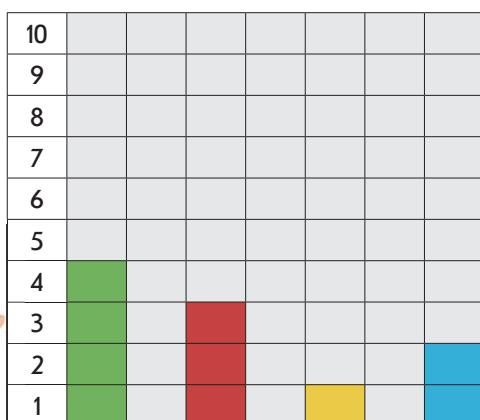
СИНТЕЗ

5 Сизма бойичә һесап түзүп, уни чиқар.

БАҢАЛАШ

6 Диаграммиға қара. Садир фигуриларни дұрус санидиму?

- 5
- 3
- 2
- 2

ХУЛАСИЛӘШ

Алған билимиңни қоллиниксән.

ТОП БИЛӘН ИШ

1

Өзәңгә тонуш спорт түрлирини ата.

Диаграммифа қара. Алийәмниң синипдашлириға спортниң қайси түри яқиду? Диаграммидики мәлumatлар бойичә тәңлик вә тәңсизлик түз. Достлириңниң арисида соалнамә жүргүз.

Диаграмма түз.

2

Несапларни чиқар.

- Үзүш өміргігә алди билән 10 адәм, андин кейин йәнә 8 адәм йезилди. Өмеккә барлығи нәччә адәм йезилди?
- Йеник атлетика бойичә өткүзүлгөн мусабиқидә бизниң команда 4 алтун медаль, униңдин 3и ошуқ күмүч медаль йенцивалди. Бизниң команда нәччә күмүч медаль йенцивалди?

3 Тәңдимиләрни йәш.

$$x + 20 = 90$$

$$80 - y = 30$$

$$x - 70 = 10$$

ТОП БИЛӘН ИШ

4 Несапқа соаллар қой.

Уларниң бириниң йешилишини яз.

- a) Стадионда 30 чоң адәм вә 20 бала спорт билән шүғулланди.
- ә) Стадионда 30 чоң адәм, униндін 20си ошук бала спорт билән шүғуллиниду.

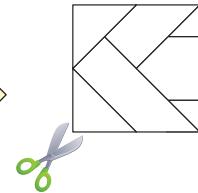
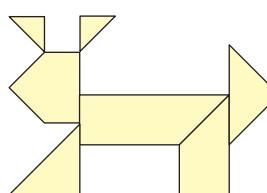
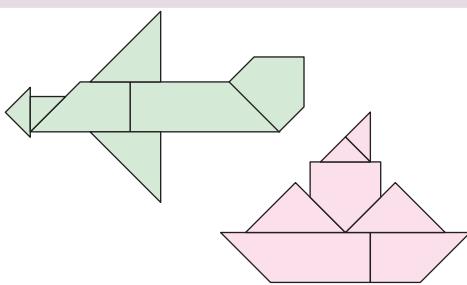
$$\left. \begin{array}{l} \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - \boxed{} \end{array} \right\} ?$$

$$\left. \begin{array}{l} \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - \boxed{} \end{array} \right) ? \quad \boxed{}$$

$$\left. \begin{array}{l} \boxed{} - \boxed{} \\ \boxed{} - ? , \boxed{} \dots \end{array} \right.$$

СӘН ТӘТҚИҚАТЧИ

5 Θзәң шәкилләрни түз. Достуңға қайтилап мөшүндақ ясишини сора.

ГЛОССАРИЙ

ахча	бу сетип елиш, сетишта нәрқиниң өлчими болидиган металл вә қәғәз ахчилар
әкси һесап	һесапниң шәртидики бәлгүлүк миқдар төпиши керек болидиган миқдарға айлинидиган һесапни берилгән һесапқа әкси һесап дәп атайду
баһа	бир товарниң (нәрсениң) нәрқи
бир ханилиқ сан	йезилишида бир рәқәм пайдилинидиган сан
диаграмма	түврүқлүк, дүгләк түридә әхбаратни беришниң усули
жиғин	бу ортақ бәлгүлири (хусусийәтлири) бойичә бириктүрүлгән нәрсиләр топи
жиғин элементлири	жиғинниң тәркивидики нәрсиләр
икки ханилиқ сан	йезилишиға икки рәқәм пайдилинидиган сан
миқдар	бу өлчәшкә болидиган нәрсиләр
монета	металл ахча
нәрқи	барлық сетип елинған нәрсиләргө төлинидиган ахча
пикир	мәнаси болидиган ойниң һәқиқәтлиги яки ялғанлиғы тоғрилиқ ейтилидиган жұмылә
пиктограмма	<ul style="list-style-type: none"> • мәхсус сүрәтләрниң ярдими билән әхбаратни бериш; • бир нәрсени шәртлик бәлгүләш тәсвири

санлиқ ипадә	сан вә әмәл бәлгүлириниң ярдими билән йезилған математикилиқ язма
санлиқ ипадиниң мәнаси	барлық әмәлләрни орунлиғандын кейин елинидиған сан
тәңдик	арисиға тәңдик бәлгүсі қоюлған икки ипадидин түзүлгөн математикилиқ язма
тәңлимә	Тәркивидә бәлгүсиз сан(әмәлләр компоненти) болидиған тәңдик. Тәңлимимини йешиш дегинимиз униң, томурини тепиш
тәңсизлик	икки санни «чоң» яки «кичик» бәлгүлири бойичә бағлаштуридиған мұнасивәт
һәқиқәт пикир	дурус пикир
һесап (мәтинглик)	бәлгүлүк бир билим, маһарәт, ойлашни пайдилинип, һесаплаш ярдими билән чиқиришни тәләп қилидиған һаятий вәзийәт (шәрти вә соали). һесапниң компонентлири: шәрти, соали, модели, йешилиши, жавави
ялған пикир	дурус әмәс пикир

ҚӘДИРЛИК ОҚУҒУЧИ!

Мана, дәсләпки оқуш жилиму аяқлашти! Оқуш жилиниң йәкүнини чиқириған вақитму кәлди. Немини үгәнгиниңни ядиңға чүшәр. Сән әнди һесаплашни билисән, уни дәптәргә язалаисән. Һесап чиқиришниму үгәндин. Геометриялық фигуриларни тонуйсән, униң узунлуғини өлчәшни билисән.

Нәрсиләрниң массисини ажыратысән. Болжамлашни вә математикилиқ тилда сөзләшни өзләштүрдин. Математика сениң сөйүмлүк пәнлириңниң бири болидиғанлиғына ишәнчимиз камил.

Язлиқ тәтилдә яхши дәм елип, алған билимиңни күндилик һаятта пайдилини-дигиниңға ишәнчимиз зор.

Йеңи оқуш жилида учрашқычә!

МУНДӘРИЖӘ

Дәрислик билән қандақ ишләш керәк	2
Қәдирлик оқуғучи!	3

ІІІ чарәк. СӘЯНӘТ. УРПИ-АДӘТ ВӘ ХӘЛИҚ ЕГИЗ

ИЖАДИЙИТИ..... 4

65. Қошуш вә елиш – өз ара әкси әмәлләр	6
66. Қошуш вә елиш.....	8
67. һесап	10
68. һесап чиқириш	12
69. һесап чиқириш	14
70. Әкси һесаплар	16
71. һесап чиқириш	18
72. һесап чиқириш	20
73. һесап чиқириш	22
74. һесап чиқириш	24
75. һесап чиқириш	26
76. Әкси һесаплар	28
77. һесап чиқириш	30
78. һәр түрлүк һесаплар чиқириш	32
79. һесап чиқириш	34
80. һесап чиқириш	36
81. Хуласиләш	38
82. һесап түзүш вә чиқириш	40
83. Жил мәзгиллири, айлар, һәптә күнлири.....	42
84. Вақит. Саат. Минут	44
85. Миңдарларни өлчәш	46
86. Миңдарлар	48

87. Санлиқ вә һәриплик ипадиләр.....	50
88. Һәриплик ипадиләр	52
89. Тәңлиқ вә тәңсизлик	54
90. Санлиқ ипадиләрни селиштуруш	56
91. Бәлгүсизи бар тәңлиқ	58
92. Тәңлимә	60
93. Тәңлимә	62
94. Тәңлимә	64
95. Санлиқ вә һәриплик тәңликләр	66
96. Ипадиләр. Тәңлимиләр.....	68
97. Һесап чиқириш. Микәдарлар	70
98. Һесап чиқириш тәңлимә йешиш.....	72
99. Сән немә билисән?.....	74
100. Немә үгәндидә?	76

IV өткізу. ТААМ ВӘ УСЛУҚ.

САҚ ТӘНДӘ САҒЛАМ ӘҚИЛ .....

101. 11дин 20гичә болған санлар	82
102. 11дин 20гичә болған санларр.....	84
103. 11дин 20гичә болған санларниң тәркиви.....	86
104. Қошуш вә елиш.....	88
105. 20гичә болған санларни қошуш вә елиш	90
106. 20чиғә болған санлар	92
107. 11дин 20гичә болған санлар	94
108. 20гичә 2дин топлап санаш.....	96
109. 11дин 20гичә болған санлар. Санларни селиштуруш....	98
110. Монетиларниң нәркү	100
111. Монетиларниң нәркү. Баһа	102
112. Сетивелиш вә ахча қайтуруш	104
113. Қиммәт, әрзән.....	106

114. Майдилаш вә төләм ясаш.....	108
115. Майдилаш вә төләм ясаш.....	110
116. Һесап чиқириш	112
117. Жәдвәлләр вә пиктограммилар	114
118. Жәдвәлләр вә пиктограммилар	116
119. Диаграммалар	118
120. Һесаплар	120
121. Һесаплар	122
122. Жиғин.....	124
123. Кесиндә сизиш	126
124. Кесиндә сизиш	128
125. Мәнтиқий һесаплар	130
126. Һесап чиқириш	132
127. Һесап чиқириш	134
128. Геометриялық фигурилар	136
129. Геометриялық фигурилар	138
130. Геометриялық фигурилар	140
131. Немә билисән вә немә қиласаңсән?	142
132. Немини үгәндің?	144

ГЛОССАРИЙ	146
-----------------	-----

Акпаева Асель Бакировна
Лебедева Лариса Анатольевна
Мынжасарова Маржангул Жантазиновна
Лихобабенко Татьяна Викторовна

МАТЕМАТИКА

2-бөлүм Часть 2

Жалпы білім беретін мектептің
1-сынып оқушыларына арналған оқулық

Учебник для учащихся 1 класса
общеобразовательной школы

Әдіскер / Методист – Ф. С. Лекерова
Редакторы / Редактор – Л. С. Ахметова
Суретін салған / Художник – Б. Булатов
Мұқаба / Обложка – Е.С. Жұзбаев, А.Б. Тұрысбеков
Беттеуші / Верстка – А. Қ. Әбдіқайымова

Басуға 15.09.2021 ж. қол қойылды.
Пішімі 70x100 1/₁₆. Есептік баспа табағы 6,11.
Шартты баспа табағы 12,35. Офсеттік басылым.
Әріп түрі «JournalnayaDT». Офсеттік қағаз.
Таралымы 1850 дана. Тапсырыс № 3111.

Подписано в печать 15.09.2021 г.
Формат 70x100 1/₁₆. Уч.-изд. л. 6,11.
Усл. печ. л. 12,35. Печать офсетная.
Гарнитура «JournalnayaDT». Бумага офсетная.
Тираж 1850 экз. Заказ № 3111.

Сапасы жөнінде шағымыңыз болса,
мына мекамеге хабарласыңыз:
Қазақстан Республикасы,
050012, Алматы қаласы, Жамбыл көшесі, 111-үй,
«АЛМАТЫКІТАП БАСПАСЫ» ЖШС,
тел. +7 (727) 250 29 58, факс +7 (727) 292 81 10.
e-mail: info@almatykitap.kz

С претензиями
по качеству обращаться:
Республика Казахстан,
050012, г. Алматы, ул. Жамбыла, 111,
ТОО «АЛМАТЫКІТАП БАСПАСЫ»,
тел. +7 (727) 250 29 58; факс +7 (727) 292 81 10.
e-mail: info@almatykitap.kz

Сапа және қауіпсіздіктің
барлық стандарттарына сай.
Сертификаттау қарастырылмаған.
Сақтау мерзімі шектелмеген.

Соответствует всем стандартам качества
и безопасности.
Сертификация не предусмотрена.
Срок годности не ограничен.

Қазақстанда басылды
«ИДАН» ЖШС
Алматы қ., Казыбаева, 4.

Отпечатано в Казахстане
ТОО «ИДАН»
г. Алматы, ул. Казыбаева, 4

Кітаптарды «АЛМАТЫКІТАП БАСПАСЫ» ЖШС-ның кітап дүкендерінен сатып алуға болады.

Нұр-Сұлтан қаласы: Иманов көшесі, 10, тел.: (7172) 53 70 84, 27 29 54;

Б. Момышұлы даңғылы, 14, тел.: (7172) 42 42 32, 57 63 92; Жеңіс даңғылы, 67, тел.: (7172) 29 93 81; 29 02 12.

Алматы қаласы: Абай даңғылы, 35/37, тел.: (727) 267 13 95, 267 14 86;

Гоголь көшесі, 108, тел.: (727) 279 29 13, 279 27 86; Қабанбай батыр көшесі, 109, тел.: (727) 267 54 64, 272 05 66;

Жандосов көшесі, 57, тел.: (727) 303 72 33, 374 98 59; Гагарин даңғылы, 76, тел. (727) 338 50 52;

Майлин көшесі, 224 «А», тел. (727) 386 15 19; Төле би көшесі, 40/1, тел.: (727) 273 51 38, 224 39 37.

Интернет-дүкен: www.flip.kz
Сауда бөлімі, тел.: (727) 292 92 23, 292 57 20.
e-mail: sale1@almatykitap.kz

Кітаптар мен басылымдар туралы мағлұмattарды
www.almatykitap.kz сайты арқылы білуге болады.

Дәрисликни пайдилиниш һәккідә мәлumatлар. Сведения о пользовании учебником

№	Оқуғучинің исим нәсиби Фамилия и имя ученика	Оқуш жили Учебный год	Дәрисликниң тутулиши Состояние учебника	
			Жилниң бешіда В начале года	Жилниң ахираida В конце года
1				
2				
3				
4				
5				